

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH320023
NAZWA
OBSZARU Jezioro Lubie i Dolina Drawy

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH320023	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Jezioro Lubie i Dolina Drawy

1.4. Data opracowania 2002-12	1.5. Data aktualizacji 2025-02
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2007-08
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2009-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2021-08
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 24 czerwca 2021 r. w spr. soo Jezioro Lubie i Dolina Drawy (PLH320023)

Wyjaśnienia:	Powiększenie - 10.2009 r.
--------------	---------------------------

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
15.7501

Szerokość geograficzna
53.3553

2.2. Powierzchnia [ha]:
15046.7

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL42	Zachodniopomorskie
------	--------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3140			1737.22		M	B	B	B	B
3150			501.55		M	A	C	C	B
3160			27.92		G	A	C	A	B
3260			42.98		M	A	C	B	B
4030			779.5		G	A	B	A	A
6120			1.5		M	D			
6410			300.93		M	D			
6430			1.64		M	B	C	B	C
6510			9.71		P	C	C	C	C
7140			99.8		M	A	C	A	B
7210			4.77		G	B	C	A	B
7230			6.48		M	C	C	C	C
9110			225.64		M	A	C	A	C
9130			1079.34		M	B	C	B	C
9160			217.4		M	A	C	B	C
9190			113.54		M	A	C	B	C

91D0		70.05		G	A		C	A	B
91E0		782.84		M	A		C	A	A

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki			Populacja na obszarze							Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	2647	Bison bonasus			p	42	42	i		G	B	A	B	B
A	1188	Bombina bombina			p					M	C	C	C	C
M	1352	Canis lupus			p	5	7	i		G	C	A	B	B
M	1337	Castor fiber			p	15	30	i		P	C	A	C	B
F	1149	Cobitis taenia			p					P	C	B	C	C
F	1163	Cottus gobio			p					P	C	A	C	C
P	6216	Hamatocaulis vernicosus			p					G	C	A	C	B
F	1099	Lampetra fluviatilis			p				P	M	C	A	C	C
F	1096	Lampetra planeri			p					P	C	A	C	C
I	1042	Leucorhinia pectoralis			p					P	C	B	C	C
P	1903	Liparis loeselii			p					G	C	A	C	B
M	1355	Lutra lutra			p	16	22	i		P	C	A	C	B
I	1060	Lycaena dispar			p					P	C	B	C	C
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p					P	C	B	C	C
F	5339	Rhodeus amarus			p					P	C	A	C	C
A	1166	Triturus cristatus			p					P	C	A	C	B
I	1032	Unio crassus			p				P	M	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne -

- wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

3.3. Inne ważne gatunki fauny i flory (opcjonalnie)

Gatunek			Populacja na obszarze					Motywacja							
Grupa	KOD	Nazwa naukowa	S	NP	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Gatunki wymienione w załączniku		Inne kategorie				
					Min	Maks			C R V P	IV	V	A	B	C	D
P		Carex limosa			1	100	i	P			X				
P		Dactylorhiza fuchsii						P			X				
P		Dactylorhiza incarnata						P							X
P		Dactylorhiza majalis						P							X
P		Dactylorhiza majalis						P							X
P		Digitalis purpurea						P			X				
P		Drosera intermedia						P			X				
P		Drosera rotundifolia						P			X				
P		Epipactis palustris						P			X				
P		Lathyrus palustris						P			X				
P		Linnaea borealis						P							X
P		Nymphaea candida						P			X				
F		Thymallus thymallus						P			X				

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, Fu = grzyby, I = bezkręgowce, L = porosty, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- KOD: w odniesieniu do ptaków z gatunków wymienionych w załączniku IV i V należy zastosować nazwę naukową oraz kod podany na portalu referencyjnym.
- S: jeśli dane o gatunku mają charakter poufny i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki Według standardowego Wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategoria: kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = występuje.
- Kategorie motywacji: IV, V: gatunki z załączników do dyrektywy siedliskowej, A: dane z Krajowej Czerwonej Listy; B: gatunki endemiczne; C: konwencje międzynarodowe; D: inne powody

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Pokrycie

Klasa siedliska przyrodniczego	[%]
N06	13.18
N09	8.2
N19	15.37
N23	0.23
N08	1.69
N16	7.08
N17	40.43
N10	8.22
N12	5.6
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Ogólny charakter przyrodniczy

Obszar obejmuje jedno z największych jezior Pojezierza Drawskiego - Lubie - (1439 ha, 46 m głębokości max., 170 mln m³ wody - dane IRS cyt. za Katalogiem Jezior Polski, Choiński 1991), przez które przepływa Drawa, oraz odcinek doliny Drawy i Starej Drawy poniżej jeziora, wraz z przyległymi łąkami i lasami, aż po jezioro Grażyna koło Drawna. W granicach obszaru znajdują się także: fragment doliny Studzienicy, z bardzo dobrze rozwiniętymi zjawiskami źródłkowymi oraz najlepiej w regionie wykształconymi płatami grądów, fragmenty Puszczy Drawskiej z rozproszonymi torfowiskami mszarnymi i jeziorkami dystroficznymi, a także płaty rozległych wrzosowisk na poligonie drawskim.

Jezioro Lubie to jezioro sielawowe, ramienicowe (3140), z reliktową fauną wodnych bezkręgowców.

Odnacza się unikatową różnorodnością biologiczną związaną z tym siedliskiem: jest miejscem życia dwóch, bardzo rzadkich gatunków skorupiaków, uważanych za relikty polodowcowe: *Mysis relicta* i *Pallasea quadrispinosa*. Dla pierwszego z nich jest to jedno z czterech stanowisk istniejących aktualnie w Polsce. Drugi występuje tu na jednym z około 30 stanowisk w kraju. Jezioro Lubie jest także cenną ostoją ptaków związanych z krajobrazem leśno-jeziornym, tak lęgowych jak i migrujących. Nad brzegiem rosną kwaśne buczyny i lasy olszowe o charakterze pośrednim między olsami i łąkami. We wsch. części pn. brzegu liczne wysięki wód podziemnych. W lasach rozproszone torfowiska przejściowe i jeziorka dystroficzne z płem mszarnym (np. jez. Okoń - projektowany rezerwat).

Dolina Drawy poniżej jeziora jest żłobiona w piaskach sandrowych, porośnięta lasami Puszczy Drawskiej. Brzegi rzeki urozmaicają przełomy i mielizny. Dolina jest wypełniona szuwarami, na linii rzeki znajduje się kilka eutroficznych jezior: Dębno Wielkie, Dębno Małe, Strunowo. W otoczeniu doliny występują także cenne płaty buczyn. Jest to teren niezaludniony - obszar poligonu wojskowego, jednak tylko na niewielkich fragmentach rzeka i jej dolina wchodzi w skład obiektów taktycznych. Na większej części do rzeki przylega szeroka strefa ochronna, izolująca od obszarów, gdzie odbywają się ćwiczenia; jednak Drawa spiętrzona w jezioro Zły Łęg stanowi także obiekt do szkolenia wojsk w zakresie forsowania przeszkody wodnej.

Wśród lasów i wrzosowisk rozmieszczone są dobrze wykształcone torfowiska mszarne (7140) z rozległymi łanami turzycy bagiennej *Carex limosa*, przygielki białej *Rhynchospora alba*, bagnicy torfowej *Scheuchzeria palustris*, z licznie występującymi: rosiczką okrągłolistną *Drosera rotundifolia*, modrzewnicą zwyczajną *Andromeda polifolia*, bagnem *Ledum palustre*. W jeziorkach dystroficznych rośnie pływacz pośredni *Utricularia intermedia*. Wykształciły się także torfowiska alkaliczne (7230), niektóre z nich mają wręcz charakter torfowisk nakredowych (7210). W kilku miejscach na torfowiskach przejściowych i mechowiskach rośnie lipiennik *Loeselia* *Liparis loeseli*, dla którego jest to jeden z najważniejszych obszarów w województwie zachodniopomorskim.

Teren na poligonie od 2007 r. upodobało sobie liczące kilka osobników stado żubrów, wsiedlone pierwotnie na teren nadleśnictwa Łobez. Stale przebywa tu także wataha wilków licząca 5-6 osobników.

Bardzo malownicze jest koryto Starej Drawy. Przy rzece zachowały się stare drzewostany buczyn i dąbrów. W pobliżu doliny występują też twardowodne jeziorka okolone szuwarami kłociowymi (jez. Za Dywizją, Margłowe, Borowo).

Poniżej Prostyni Drawa rzeka płynie przez duże torfowisko niskie, podścielone bardzo grubą warstwą gytii. W dolinie cenne łąki z groszkiem błotnym, ważna ostoja derkacza. Ujście Drawy do Jez. Grażyna to płytka delta

z kompleksem szuwarów i roślinności wodnej, biotop m.in. wąsatki.

Obszar koncentracji dużej liczby cennych siedlisk przyrodniczych. Obszar jest ważny dla ochrony wydry, bobra, kumaka nizinnego, traszki grzebieniastej i 3 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy siedliskowej, a także dla ochrony regionalnych zasobów lipiennika Loesela i sierpowa błyszczącego. Doskonale wykształcone są kompleksy torfowiskowych siedlisk przyrodniczych, dla których obszar jest ważny przynajmniej w skali regionalnej. Na poligonie drawskim są rozległe płaty wrzosowisk.

Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG:

Grupa / Kod / Gatunek

B A223 *Aegolius funereus*

B A229 *Alcedo atthis*

B A061 *Aythya fuligula*

B A021 *Botaurus stellaris*

B A215 *Bubo bubo*

B A067 *Bucephala clangula*

B A224 *Caprimulgus europaeus*

B A030 *Ciconia nigra*

B A081 *Circus aeruginosus*

B A122 *Crex crex*

B A038 *Cygnus cygnus*

B A236 *Dryocopus martius*

B A320 *Ficedula parva*

B A127 *Grus grus*

B A075 *Haliaeetus albicilla*

B A246 *Lullula arborea*

B A073 *Milvus migrans*

B A074 *Milvus milvus*

B A094 *Pandion haliaetus*

B A006 *Podiceps griseus*

Położenie w regionalizacjach przyrodniczych

Według geobotanicznego podziału Polski (Szafer Wł., Zarzycki K., 1977) obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 położony jest :

Państwo: Holarktyda

Obszar: Euro – Syberyjski

Prowincja: Środkowoeuropejska

Podprowincja: Niżowo – Wyżynna

Dział: Bałtycki (A)

Poddział: Pas Równin Przymorskich i Wysoczyzn Pomorskich (A.1.)

Kraina: Pojezierze Pomorskie (A.1.6) – część północna obszaru obejmująca m.in. jezioro Lubie

Okręg : Wałecko-Drawsko (A.1.6.a)

Kraina: Zachodnio-Pomorski Pas Przejściowy (A.1.7) – część południowa obszaru

Okręg: Brzegu Pradoliny Noteckiej (A.1.7.b)

Według podziału Polski na regiony geobotaniczne (Matuszkiewicz J.M. 1993, Matuszkiewicz J. M. 2008) obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 położony jest :

Prowincja: Środkowoeuropejska

Podprowincja: Południowobałtycka

Dział: Pomorski (A)

Kraina: Pojezierzy Środkowopomorskich (A.4)

Okręg: Pojezierza Drawskiego (A.4.3.)

Podokręg: Lubieszewski (A.4.3.a)- część północna

Kraina: Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich (A.5)

Podkraina: Wałecka (A.5.b)

Okręg: Dolina Drawy (A.5.b.2)

Podokręg: Studnicki (A.5.b.2.a)

Podokręg: Drawnowski (A.5.b.2.b)

Według regionalizacji fizycznogeograficznej (Kondracki J., 1988) obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 położony jest :

Makroregion: Pozaalpejska Europa Zachodnia (3)

Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31)

Podprowincja: Pojezierza Południowobałtyckie (314/315)

Makroregion: Pojezierze Zachodniopomorskie (314.4)

Mezoregion: Pojezierze Drawskie (314.45)

Makroregion: Pojezierza Południowopomorskie (314.6/7)

Mezoregion: Równina Drawska (314.63)

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej Trampiera i in. (1990), obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 należy do:

Kraina I Bałtycka

Dzielnica I. 3.: Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego

Mezoregion I. 3.d: Równiny Drawskiej

Budowa geologiczna

W obszarze dominują utwory sandrowe. Miejscami jest to tzw. "sandr dziurawy", z licznymi zagłębieniami wytopiskowymi, wypełnionymi torfowiskami i oczkami wodnymi. We fragmentach obszaru występują płyty glin zwałowych lub zwałowych piasków gliniastych, odzwierciedlone zwykle występowaniem w szacie roślinnej płatów grądów lub buczyn. Dolinę Drawy wypełniają utwory akumulacji rzecznej i torfy niske, tworzące rozległe złoża.

Wody obszaru

Większość obszaru należy do zlewni Drawy. W skład obszaru wchodzi wg planu gospodarowania wodami dorzecza Odry następujące jednolite części wód rzecznych lub ich fragmenty (ocenę stanu podano na podstawie oceny zestawionej przez KZGW na rok 2013):

- PLRW6000251888537 Drawa od Wilźnicy do Studzienicy (ciek łączący jeziora, naturalna część wód, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych, aktualny stan ekologiczny uznany za dobry (choć nie został prawidłowo oceniony)),
- PLRW600020188857 Drawa od Studzienicy do Drawicy (rzeka nizinna żwirowa, naturalna część wód, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych, aktualny stan ekologiczny uznany za dobry (choć nie został prawidłowo oceniony)),
- PLRW600020188879 Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi (rzeka nizinna żwirowa, naturalna część wód, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych, aktualny stan ekologiczny dobry),
- PLRW6000181888538 Studzienica (potok nizinny żwirowy, naturalna część wód, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych; aktualny stan ekologiczny umiarkowany i zły stan chemiczny - przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne chemicznych substancji priorytetowych),
- PLRW600018188854 Drawka (potok nizinny żwirowy, naturalna część wód, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych; aktualny stan ekologiczny umiarkowany i zły stan chemiczny - przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne chemicznych substancji priorytetowych),
- PLRW6000201888569 Stara Drawa (rzeka nizinna żwirowa, naturalna część wód, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych; aktualny stan ekologiczny uznany za dobry (choć nie został prawidłowo oceniony)),
- PLRW60001818885669 Głęboka (potok nizinny żwirowy, naturalna część wód, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych; aktualny stan ekologiczny umiarkowany i zły stan chemiczny - przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne chemicznych substancji priorytetowych),
- krótkie odcinki cieków: PLRW6000201888533 Drawa od jez. Krosino do Wilźnicy, PLRW6000181888562 Radówka, PLRW6000181888564 Pełknica, PLRW6000181888589 Drawica,
- PLRW600025424699 Brzeźnicka Węgorza należąca do zlewni Regi (ciek łączący jeziora, uznana za silnie zmienioną część wód (ze względu na piętrzenia poniżej obszaru); uznana za niezagrażoną nieosiągnięciem celów środowiskowych; aktualny stan ekologiczny uznany za dobry (choć nie został prawidłowo oceniony); zły stan chemiczny - przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne chemicznych substancji priorytetowych),
- PLLW10717 Jezioro Lubie (wapienne o dużym wpływie zlewni, stratyfikowane; naturalne w stanie złym, z

derogacją terminu osiągnięcia celu środowiskowego),

- PLLW10726 jezioro Dębno Wielkie (wapienne o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane; naturalne w stanie złym, z derogacją terminu osiągnięcia celu środowiskowego),
- PLLW20843 jezioro Ostrowiec (Ziemsko) (wapienne o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane; naturalne w stanie dobrym, niezagrożone nieosiągnięciem celów środ.),
- PLLW10736 jezioro Trzebuń (wapienne o dużym wpływie zlewni, stratyfikowane; naturalne w stanie dobrym, niezagrożone nieosiągnięciem celów środ.),
- PLLW10744 jezioro Rudno (Grażyna) (wapienne o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane; naturalne w stanie złym, z derogacją terminu osiągnięcia celu środowiskowego),
- PLLW20843 jezioro Ostrowiec (Ziemsko) w zlewni Brzeźnickiej Węgorzy - Regi (wapienne o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane, naturalne w stanie dobrym, niezagrożone nieosiągnięciem celów środ.).

Jezioro Dębno Wielkie jest w Państwowym Monitoringu Wód, prowadzonym przez WIOŚ w Szczecinie, tzw. jeziorem reperowym; w latach 2008-2015 zakłada się coroczne jego badanie. Dotychczasowy monitoring kwalifikuje to jezioro do najwyższej III klasy (umiarkowanego stanu ekologicznego), przy czym krytyczny jest stan fitoplanktonu (PMPL), okrzemek (IOJ) i natlenienie wody; natomiast makrofity (ESMI) są przynajmniej w badaniu z 2010 i 2011 r. w stanie dobrym, a ryby nie były badane. W wynikach monitoringu podkreśla się bardzo silną presję rekreacyjno-wędkarską na to jezioro. Zdaniem monitorujących, wpływ na stan jeziora mogą wywierać wody deszczowe z szosy Kalisz-Drawsko oraz zanieczyszczenia obszarowe z rejonu Stara Studnica-Sienica.

Jezioro Lubie było monitorowane po raz ostatni w 2008 r., a wyniki wykazały najwyższą III jego klasę (umiarkowany stan ekologiczny), ze względu na natlenienie, makrofity, fitoplankton i okrzemki. Ryby nie były badane. Jezioro jest odbiornikiem ścieków z oczyszczalni w Karwicach i za pośrednictwem Drawy odbiera ścieki z Drawska, wpływ na jego stan wywiera silne zagospodarowanie rekreacyjne i rozwijająca się zabudowa całego brzegu północnego.

Stan ekologiczny Drawy w 2009 r. był badany w Prostyni (oceniony jako dobry), a w 2007 r. w Mielenku i Żółdowie (oceniony wówczas jako umiarkowany; w Żółdowie stwierdzono przekroczenie wskaźników eutrofizacji, co może wynikać z wpływu jez. Lubie). W latach 2013-2015 stan Drawy będzie monitorowany przez WIOS na 2 punktach pomiarowo-kontrolnych: w Mielenku i w Rościnie.

Wody obszaru wchodzi w skład następujących obwodów rybackich:

RZGW Poznań (zlewnia Drawy):

438. Obwód rybacki rzeki Drawa – Nr 3. Obejmuje wody rzeki Drawa na odcinku [od osi podłużnej mostu na drodze gminnej Budów – Głębołek] do linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tej rzeki 200 m powyżej miejsca wpływu rzeki do Jeziora Lubie wraz z wodami jej dopływów na tym odcinku. Użytkownik: Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Poznaniu, ul. Znanińskiego 9, 60-682 Poznań, tel. 61 823 64 51; 01.08.2012 – 01.08.2032.

439. Obwód rybacki Jeziora Lubie na rzece Drawa – Nr 4. Obejmuje wody jeziora Lubie [oraz akwenu: Wilże (Dzikowo), Wilżnica, Jelenie Małe, Jelenie, jezioro bez nazwy i Konotop, Linowo wraz z wodami cieku Chudowo - Lubie, Kańsko, Stawno i Stawno Łąki, Kamienna] wraz z wodami rzeki Drawa na odcinku od linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tej rzeki 200 m powyżej miejsca wpływu rzeki do tego jeziora do osi podłużnej mostu na drodze gminnej Sienica – Karwice. Użytkownik: Przedsiębiorstwo Rybackie Złocieniec Sp. z o.o., ul. Staszica 19, 78-520 Złocieniec; 25.08.1995 – 20.04.2020.

440. Obwód rybacki rzeki Drawa – Nr 5. Obejmuje wody: (1) rzeki Drawa na odcinku od osi podłużnej mostu na drodze gminnej Sienica – Karwice do osi podłużnej mostu w miejscowości Prostynia na drodze krajowej Recz – Kalisz Pomorski wraz z wodami jej dopływów na tym odcinku; (2) kanału Prostynia na odcinku od linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tego kanału 200 m poniżej miejsca wpływu kanału z jeziora Prostynia do ujścia do rzeki Drawa. Użytkownik: Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Poznaniu, ul. Znanińskiego 9, 60-682 Poznań, tel. 61 823 64 51; 16.04.2012 – 16.04.2032.

441. Obwód rybacki Jeziora Wielkie Dębno na rzece Drawa – Nr 6. Obejmuje wody jezior: (1) Wielkie Dębno, Małe Dębno, Wiry i Zły Łęg (Strunowo) wraz z wodami rzeki Drawa na odcinku od linii prostej przechodzącej przez punkty położone 100 m powyżej miejsca wpływu rzeki do jeziora Wielkie Dębno do osi podłużnej jazu na połączeniu kanału Prostynia z rzeką Drawa; (2) Mielno i Prostynia wraz z wodami kanału Prostynia na odcinku od miejsca wpływu kanału z jeziora Zły Łęg do linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tego kanału 200 m poniżej miejsca wpływu kanału z jeziora Prostynia; (3) Jeziorak (Łowickie) wraz z wodami rzeki Drawka od jej źródeł do ujścia do rzeki Drawa, [Giżyno (Giżno), Mąkowskie wraz z wodami rzeki Drawica na odcinku od osi podłużnej mostu kolejowego na trasie Kalisz Pomorski – Prostynia do ujścia do rzeki Drawa, Szerokie (Szerzyna) i Krzywe Dębsko wraz z wodami rzeki Słopica na

odcinku od linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tej rzeki 200 m poniżej miejsca wypływu rzeki z Jeziora Środkowe do linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tej rzeki 200 m powyżej miejsca wpływu rzeki do Jeziora Dominikowo Duże, Wieliż wraz z wodami rzeki Stawica – Kamionka na odcinku od osi podłużnej przepustu na drodze gminnej Stara Korytnica – droga krajowa Kalisz Pomorski – Mirosławiec do linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tej rzeki 200 m powyżej miejsca wpływu rzeki do Jeziora Nowa Korytnica]. Użytkownik: Przedsiębiorstwo Rybackie Złocieniec Sp. z o.o., ul. Staszica 19, 78-520 Złocieniec, 25.08.1995 – 20.04.2020.

442. Obwód rybacki rzeki Drawa – Nr 7. Obejmuje wody rzeki Drawa na odcinku od osi podłużnej mostu w miejscowości Prostynia na drodze krajowej Recz – Kalisz Pomorski do osi podłużnej mostu w rejonie miejsca wpływu rzeki do jeziora Grażyna (Dubie Północne) wraz z wodami jej dopływów na tym odcinku, oraz stanowiące własność publiczną wody starorzeczy i innych zbiorników wodnych o ciągłym dopływie lub odpływie do wód tego odcinka, z wyłączeniem wód jeziora Płytkie. Użytkownik: Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Poznaniu, ul. Znanieckiego 9, 60-682 Poznań, tel. 61 823 64 51; 01.08.2012 – 01.08.2032.

443. Obwód rybacki jeziora Grażyna na rzece Drawa – Nr 8. Obejmuje wody jezior: Grażyna (Dubie Północne) [i Adamowo (Dubie Południowe)] wraz z wodami rzeki Drawa na odcinku od osi podłużnej mostu w rejonie miejsca wpływu rzeki do jeziora Grażyna (Dubie Północne) do miejsca wypływu rzeki z jeziora Adamowo (Dubie Południowe), [Rybica wraz z wodami rzeki Sitna, Kraśnik Duży i Kraśnik Mały wraz z wodami cieku bez nazwy od jego źródeł do ujścia do rzeki Sitna, – oraz wody dopływów tych jezior albo tych odcinków cieków, w tym wody rzeki Bagnica]. Użytkownik: Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Gorzowie Wlkp., ul. St. Wyszyńskiego 28/30, 66-400 Gorzów Wlkp., tel. 95 722 34 02; 04.12.1995 – 31.12.2020.

459. Obwód rybacki jeziora Okoń Duży na cieku bez nazwy w zlewni rzeki Drawa – Nr 1. Obejmuje wody jeziora Okoń Duży (Okunie) wraz z wodami cieku bez nazwy łączącego to jezioro z Jeziorem Lubie, oraz wody dopływów tego jeziora albo tego cieku. W 2013 r. brak użytkownika.

461. Obwód rybacki Jeziora Studnickie na cieku Studzienica – Nr 1. Obejmuje wody Jeziora Studnickie (Studzieniec) wraz z wodami cieku Studzienica od jego źródeł do ujścia do rzeki Drawa oraz wody dopływów tego jeziora albo tego cieku. W 2013 r. brak użytkownika.

462. Obwód rybacki jeziora Binowo na cieku bez nazwy w zlewni rzeki Drawa – Nr 1. Obejmuje wody jeziora Binowo wraz z wodami cieku bez nazwy od miejsca wypływu cieku z tego jeziora do ujścia do rzeki Drawa oraz wody dopływów tego jeziora. Użytkownik: Bujonek Edmund, ul. Kilińskiego 4/8, 78-540 Kalisz Pomorski, 1.09.2010-1.09.2030.

463. Obwód rybacki jeziora Koźlanka na cieku bez nazwy w zlewni rzeki Drawa – Nr 1. Obejmuje wody jeziora Koźlanka wraz z wodami cieku bez nazwy od miejsca wypływu cieku z tego jeziora do ujścia do rzeki Drawa oraz wody dopływów tego jeziora. Użytkownik: Szewczyk Tomasz, ul. Podolska 2, 05-270 Marki, tel. 609 193 368; 01.07.2009 – 30.06.2029.

464. Obwód rybacki Jeziora Diable na cieku bez nazwy w zlewni rzeki Drawa – Nr 1. Obejmuje wody Jeziora Diable wraz z wodami cieku bez nazwy na odcinku od jego źródeł do osi podłużnej przepustu na drodze powiatowej Jaworze – Oleszno. W 2013 r. brak użytkownika.

465. Obwód rybacki jeziora Kleszczno na cieku bez nazwy w zlewni rzeki Drawa – Nr 1. Obejmuje wody jezior: (1) Kleszczno wraz z wodami cieku bez nazwy od jego źródeł do ujścia do rzeki Drawa; (2) Marglowe (Kacze) wraz z wodami cieku bez nazwy na odcinku od jego źródeł do ujścia do rzeki Drawa; (3) Bliźniacze I (Mały Ząb) i Bliźniacze II (Czarny Ząb) wraz z wodami cieku bez nazwy od miejsca wypływu cieku z Jeziora Bliźniacze I do ujścia do rzeki Drawa – oraz wody dopływów tych jezior albo tych odcinków cieków. W 2013 r. brak użytkownika.

469. Obwód rybacki jeziora Trzebuń na rzece Głęboka – Nr 4. Obejmuje wody jezior Pańskie i Trzebuń wraz z wodami rzeki Głęboka na odcinku od osi podłużnej mostu na drodze gminnej Żółwino – Jaworze do ujścia do rzeki Drawa oraz wody dopływów tych jezior albo tego odcinka rzeki. Użytkownik: Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Gorzowie Wlkp., ul. St. Wyszyńskiego 28/30, 66-400 Gorzów Wlkp., tel. 95 722 34 02; 20.01.1999 – 01.02.2014

470. Obwód rybacki jeziora Baba na cieku bez nazwy w zlewni cieku Krzywa – Nr 1. Obejmuje wody jeziora Baba wraz z wodami cieku bez nazwy na odcinku od miejsca wypływu cieku z tego jeziora do miejsca wpływu tego cieku do Jeziora Jaworze. W 2013 r. brak użytkownika.

476. Obwód rybacki jeziora Za Dywizją na cieku bez nazwy w zlewni rzeki Głęboka – Nr 1. Obejmuje wody jezior: (1) Za Dywizją i Jodnik wraz z wodami cieku bez nazwy łączącego te jeziora; (2) Trzebuńko wraz z wodami cieku bez nazwy na odcinku od miejsca wypływu cieku z tego jeziora do osi podłużnej przepustu na drodze powiatowej Jaworze – Prostynia – oraz wody dopływów tych jezior albo tych odcinków cieków. W

2013 r. brak użytkownika.

RZGW Szczecin (zlewnia Regi - Brzeźnickiej Węgorzy):

III.2.20. Obwód rybacki jeziora Mielno na rzece Brzeźnicka Węgorza - nr 2. Obejmuje wody [jeziora Mielno], rzeki Brzeźnicka Węgorza na odcinku od jeziora Mielno do jeziora Ostrowiec, wraz z wodami jej dopływu. Użytkownik: Osoba fizyczna bez danych 07.09.2009 - 07.08.2039.

III.2.21. Obwód rybacki jeziora Ostrowiec na rzece Brzeźnicka Węgorza - nr 3. Obejmuje wody jeziora Ostrowiec oraz rzeki Brzeźnicka Węgorza na odcinku od jeziora Ostrowiec (Ziemsko) do jeziora Bucierz Duży. Trwający w 2013 r. konkurs ofert.

III.2.24. Obwód rybacki jeziora Mielinek na rzece Mnica - nr 1. Obejmuje wody [jeziora Mielinek] i rzeki Mnica łączącej to jezioro z jeziorem Ostrowiec (Ziemsko). Użytkownik: Paweł Wróblewski, Leśna 8/2, 78-523 Oleszno, 20.01.2010-20.01.2040.

Katedra Zoologii Ogólnej Uniwersytetu Szczecińskiego po kierunku prof. Józefa Domagały, realizuje w zlewni Drawy, a więc także w obszarze, projekt "Restauracja rybacka zlewni Drawy z uwzględnieniem rekultywacji, ochrony i poprawy stanu środowiska oraz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu", finansowany z Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” (nr umowy 00001-61724-OR1600004/10), w ramach którego zasadnicze prace terenowe i koncepcyjne zaplanowane są na okres styczeń 2013 - lipiec 2015 r. Zostanie przeprowadzony monitoring bonitacyjny, biologiczny oraz fizyko - chemiczny wód. Głównym celem projektu jest stworzenie w wodach zlewni Drawy warunków dla naturalnego rozrodu ryb i odbudowa naturalnej infrastruktury rzek i jezior dla zapewnienia rybom naturalnej przestrzeni życiowej. Cel ten możliwy jest do zrealizowania poprzez integralną ochronę obszarów rybackich zlewni, w tym zarządzanie całym dorzeczem Drawy. Przewidywane są także intensywne działania edukacyjno-szkoleniowe. Przewidziano m. in zbadanie dorzecza Drawy w celu wykazania możliwości rybackiego wykorzystania danego ekosystemu, w tym:

1. Ocenę środowiska dorzecza Drawy (rzeki Drawy, jej wszystkich dopływów i wszystkich jezior w dorzeczu) i jego zlewni pośredniej i bezpośredniej, szczególnie ocenę fizykochemiczną wód, ocenę hydrobiologiczną, ocenę zagrożeń w migracji ryb, ocenę parazytofauny ryb; określenie statusu rybackiego, troficznego i ekologicznego wód; bonitacja wszystkich dopływów Drawy; bonitacja wybranych jezior w dorzeczu Drawy; ocena fizyko-chemiczna wód; ocena hydrobiologiczna wód; ocena zagrożeń w migracji ryb; ocena parazytofauny ryb; ocena tempa wzrostu i cech morfometrycznych wartościowych gospodarczo gatunków ryb; ocena jakościowa chronionych zwierząt wodnych; ocena zasobów rybackich jednego z głównych jezior sielawowych przy użyciu metody hydroakustycznej; ocena zasobów rybackich pozostałych, wybranych typów rybackich jezior przy użyciu pelagicznych i dennych wontonów nordyckich.
2. Wyszukanie i wskazanie odpowiednich wód dla poszczególnych cennych gospodarczo gatunków ryb.
3. Określenie stanu bazy pokarmowej dla ryb.
4. Ocenę genetyczną populacji ryb gatunków zanikających.
5. Stworzenie regionalnego banku nasienia ryb (banku genów)
6. Wykonanie doświadczeń w podchowiu wylęgu i narybku ryb łososiowatych metodami zbliżonymi do naturalnych, tzw. ekologicznych (zastosowanie różnego rodzaju pokarmu, podłoża, kryjówek, obecności drapieżników, zagęszczenia).
7. Określenie wpływu turystyki, wędkarstwa i kłusownictwa na tempo zmian w składzie ichtiofauny w dorzeczu Drawy.
8. Ocenę poziomu zagrożenia wód Drawy (w tym Drawieńskiego Parku Narodowego).
9. Ocenę wpływu niektórych zwierząt objętych ścisłą ochroną, na stan biologiczny i hydrologiczny rzek i pośrednio na stan jakościowy i ilościowy cennych gospodarczo gatunków ryb.

Celem wykonawczym jest praktyczne wdrożenie ochrony ryb, obejmujące:

1. Próbę odbudowy właściwej dla Drawy puli genowej w obrębie ryb łososiowatych,
2. Rekultywację rybacką wód głównie poprzez: - Rekonstrukcję naturalnych tarlisk, a w razie konieczności budowę sztucznych tarlisk dla wszystkich lub wybranych ryb, w zależności od warunków środowiskowych: łososiokształtnych (łososia, troci, siei, sielawy lub lipienia), karpio-watych (certy i świnki) oraz sandacza; produkcję wylęgu i podchów wylęgu i narybku metodami zbliżonymi do naturalnych; kontrolną ocenę efektów zarybień.
3. Odłów tarlaków i stworzenie regionalnego/lokalnego banku genów.
4. Próbę likwidacji niektórych zagrożeń sztucznych i naturalnych utrudniających migrację ryb oraz wpływających na pogorszenie warunków biologicznych i hydrologicznych cieków.
5. Prowadzenie corocznych zarybień do wód spełniających rzeczywiste, specyficzne wymogi danych

gatunków ryb.

6. Wskazanie miejsc negatywnego wpływu rowów i budowli melioracyjnych na stan morfologiczny i hydrologiczny i pośrednio na stan ichtiofauny gatunków cennych gospodarczo w dorzeczu Drawy.

7. Ochronę zlewni Drawy przed zanieczyszczeniami prowadzącymi do trwałych zmian środowiska cieków i jezior, zaniku miejsc tarliskowych.

8. Zastosowanie biomanipulacyjnych na poziomie ekologicznym metod rekultywacji wód.

9. Próbę ograniczenia negatywnego wpływu kłusownictwa na stan ichtiofauny.

10. Próbę ograniczenia wpływu turystyki i wędkarstwa na stan ichtiofauny.

Według założeń projektu: zostanie, szczegółowo i dokładnie, poznana sytuacja rybostanu w całej zlewni Drawy, w tym określenie obszaru miejsc tarliskowych i miejsc odrostu młodzieży i możliwości migracji do tych miejsc osobników dojrzałych. Zostaną zaproponowane i w dużej części zostaną wdrożone, środki zaradcze, celem zwiększenia zasobności cennych gatunków ichtiofauny, przy absolutnym zachowaniu istniejącej bioróżnorodności, na poziomie genetycznym i ekologicznym. Zostanie także, zwiększona powierzchnia miejsc nadających się do odbycia tarła i odrostu młodzieży. Stworzenie warunków do naturalnego rozrodu ryb, poprzez budowanie sztucznych tarlisk i restaurowanie tarlisk pierwotnych przyczyni się do odbudowy populacji ryb wędrownych w rzekach i koregonidów oraz sandacza w jeziorach. Integralna ochrona obszarów rybackich zlewni Drawy przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego, zachowania ciągłości genetycznej i bioróżnorodności rodzimej ichtiofauny, zmniejszenia stopnia oraz wpływu zagrożenia antropogenicznego na ogólny stan wód i na liczebność zwierząt gatunków chronionych oraz do efektywniejszego zarządzania zasobami środowiska wodnego, a szczególnie zarządzania rybackiego.

Realizacja celów projektu pozwoli na dokładną ocenę zasobów chronionych zwierząt wodnych.

W obszarze były realizowane działania "małej retencji wodnej". Nadleśnictwo Drawsko w latach 1997-1999, korzystając z dofinansowania EkoFunduszu, odbudowało sieć dawnych zbiorników retencyjnych na strumieniu Borowiak, tworząc ciąg oczeretowo-trzciniowych stawów o powierzchni 18,49 ha.

powierzchni zalewu 18,49 ha. W oddz. 715, w leśnictwie Jałowcówka nadleśnictwo wybudowało obiekt piętarczy wodę.

Lasy obszaru

Mają charakter lasów gospodarczych, z dominacją sosny, poddanych gospodarce leśnej. Powierzchniowo dominują bory sosnowe i leśne zbiorowiska zastępcze z sosną, choć istotne są platy lasów liściastych - głównie buczyn i dąbrów, w mniejszej ilości grądów subatlantyckich (bliżej scharakteryzowane w opisie siedlisk przyrodniczych). Większość lasów jest przedmiotem gospodarki leśnej prowadzonej przez nadleśnictwa Lasów Państwowych (Drawno, Drawsko, Kalisz Pomorski, Mirosławiec, Złocieniec), należące do trzech RDLP (Piła, Szczecin, Szczecinek). Podstawowe założenia tej gospodarki określają plany urządzenia lasu (rozdz. 2.5). W borach stosowana jest gospodarka zrębami zupełnymi (Rb I; obecnie z pozostawianiem 5% biogrup na kolejne pokolenie drzewostanu), w buczynach i dąbrowach zwykle rębnia częściowa (Rb II) z ok. 20-25-letnim okresem odnowienia. Znaczna część sztucznych drzewostanów sosnowych na siedliskach BMśw, LMśw i Lśw jest użytkowana z założeniem równoczesnej przebudowy w kolejnym pokoleniu na lasy mieszane, przez gniazdowe wprowadzanie dęba (tzw. rębnia gniazowo-zupełna IIIa), niekiedy także podsadzenia buka. Lasy na siedliskach Bb, BMb, LMb, część olsów i olszyn (łęgów) nadrzecznych, a także pojedyncze inne powierzchnie, są wyłączone z użytkowania i pozostawione naturalnym procesom, stanowi to jednak niewielką powierzchnię. W nadleśnictwie Drawsko na pn. od Żółwina znajduje się ok. 60 ha wyspa ponad 250-letnich drzewostanów bukowo-dębowych uznanych za "zachowawcze" i nie planowanych do użytkowania.

Poligon

Zachodnia część obszaru zazębia się z obszarem Poligonu Drawskiego, czyli Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych (CWSL). Z powierzchnią 34 tys. ha, jest to jeden z największych poligonów wojskowych w Europie. Jest intensywnie wykorzystywany do ćwiczenia wojsk lądowych i lotniczych, w szczególności w zakresie taktyki piechoty, wojsk zmechanizowanych i pancernych, kierowania ogniem, strzelań wozów bojowych forsowania dużych przeszkód wodnych. Na poligonie znajdują się obiekty szkoleniowe: Pas Ćwiczeń Taktycznych BUCIERZ, Pas Ćwiczeń Taktycznych MIELNO, Pas Ćwiczeń w kierowaniu ogniem STUDNICA, Pas Ćwiczeń Taktycznych GÓRA HETMAŃSKA, Strzelnica wozów bojowych KONOTOP PRAWA i LEWA, Strzelnica wozów bojowych MIELNO, Strzelnica wozów bojowych JAWORZE „C”, Strzelnica piechoty STUDNICA, Strzelnica piechoty JAWORZE, Strzelnica nawodna jezioro OSTROWIEC, Rzutnia granatów bojowych STUDNICA, Ośrodek szkolenia rozpoznawczego JAWORZE, Ośrodek szkolenia saperskiego CZERTYŃ, Ośrodek szkolenia OPBMR GŁĘBOKIE/Las Kmicica, Kierunek do pokonywania i forsowania

szerokiej przeszkody wodnej jezioro ZŁY ŁĘG, Ośrodek szkolenia w pokonywaniu przeszkód wodnych po dnie jezioro ZALANE, Strzelnica garnizonowa OLESZNO, a także sieć dróg asfaltowych, gruntowych i wydzielonych dróg czołgowych. Specyfika poligonu wojskowego zadecydowała o niektórych wartościach przyrodniczych obszaru, w tym wielkoobszarowym występowaniu suchuch wrzosowisk (siedlisko 4030 - Polana Dzicza, Polana Hetmanska), populacje wilka i żubra (preferencja do miejsc mało penetrowanych przez ludzi, w związku z generalnym zakazem wstępu na poligon).

Ochrona przyrody

W obszarze nie ma rezerwatów przyrody. W dotychczasowych dokumentacjach proponowano uznanie za rezerwat przyrody jeziora dystroficznego Duży Okoń (wraz z okalającym torfowiskiem, borem i brzeziną bagienną, oraz mniejszym bezimiennym podobnym obiektem przylegającym od pd.). Propozycja ta pozostaje wciąż zasadna i aktualna; została przeniesiona także do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz programu ochrony przyrody nadleśnictwa. W literaturze istnieje także dawna informacja o projektowanym rezerwacie torfowiskowo-źródłiskowym Lubieszewo nad jez. Lubie w gm. Złocieniec, nie podtrzymywana w późniejszych waloryzacjach przyrodniczych gmin i trudna obecnie do zlokalizowania w terenie (chodzi zapewne o wysięki i łęgi źródłiskowe na pn. brzegu jeziora Lubie - wystarczająco obecnie chronione w Lasach Państwowych); Oprócz propozycji sformułowanych w istniejących dokumentacjach, inwentaryzacjach i planach, na ochronę rezerwatową zasługują jeszcze conajmniej:

- unikatowe ekologicznie torfowisko alkaliczne w oddz. 492 nadleśnictwa Drawsko, z populacją lipiennika Loesela;
- torfowisko nakredowe i alkaliczne nad Mnicą w oddz. 165b nadleśnictwa Drawsko, z lipiennikiem Loesela i szuarami kłoci wiechowatej;
- ok. 100ha kompleks buczyn i lasów dębowo-bukowych na pn. od Żołędowa, w tym z z 260-letnimi drzewostanami dębowymi, chronionymi obecnie jako "drzewostany zachowawcze".

Jeden obiekt w obszarze jest chroniony jako użytki ekologiczne (Gaźelowe Starorzecze k. Rościna). Kilkanaście dalszych (jezioro Okoń Mały, Delta Drawy k. Gudowa, Cyraneczka (=Kicz), Rosiczka na Jałowcówce, Torfowisko k. Łazisk, jez. Jałowe (Żabiak) przy polanie Dziczej, Torfowiska na Polanie Dziczej, Czarcia jezioro Diable, jezioro Baba, jezioro Borowo Małe, jezioro Borowo Wielkie, Torfowisko Korzenne, jez. Ciche, jez. Za Dywizją, jez. Jodnik, Brzezinowe Torfowisko, Prostynia, Margłowe, ujście Drawy do jez. Grażyna) jest - w waloryzacjach przyrodniczych gmin oraz programach ochrony przyrody nadleśnictw - proponowanych do ochrony jako użytki ekologiczne.

Kilka okazałych drzew uznanych jest za pomniki przyrody, a kilkanaście dalszych jest proponowanych. W obszarze dość silnie rozpowszechniony jest neofit - naparstnica purpurowa *Digitalis purpurea*, lokalnie tworząca zwarte skupienia. w wodach rozpowszechniona jest także moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*. W murawach i na wrzosowiskach terenów wojskowych rozprzestrzenia się przymiotno kanadyjskie *Erigeron canadensis*. Istotnym problemem w obszarze jest czermecha amerykańska *Padus serotina*, tworząca zwarte podszyty w niektórych drzewostanach.

Elementy dziedzictwa kulturowego, inne aspekty i ciekawostki

W granicach obszaru na Drawie znajduje się elektrownia wodna Borowo, wybudowana w latach 1916-1918, prawdopodobnie w miejscu stojącego od co najmniej 1892 roku młyna wodnego. Elektrownia ta miała służyć jako podszczytowa, o czym świadczy trzecia wolna komora turbinowa. W elektrowni zainstalowano dwie turbiny bliźniacze typu Francisa o wałach poziomych, o mocy 455 kW każda, wyprodukowane w 1917 roku w firmie J.M. Voith HEIDENHEIM z generatorami firmy SIEMENS - SCHUCKERT. Wykorzystywana różnica poziomów wody wynosi około 8,6 m. Elektrownia wodna pracuje od roku 1918 jako elektrownia przepływowa z niewielką możliwością retencji w ciągu jezior Mielno, Zły Łęg. Funkcjonalnie stopień wodny składa się z następujących obiektów hydrotechnicznych: jaz piętrzący, trzy stanowiskowe blok elektrowni wodnej, zapora ziemna o długości 20 m, upust jałowy w formie jazu przelewowego, przepławka dla tratw, przepławka dla ryb. Elektrownia posiada trzy stanowiska o szerokości komór turbinowych 4,5 m (w tym jedną niezabudowaną) oraz dwa turbozespoły. Komory turbinowe otwarte, chronione od strony wlotu kratami stalowymi. Wloty są zamykane mechanicznie zasuwami drewnianymi. Maksymalny przełyk turbiny wynosi 7,24 m³/s, łącznie maksymalny przełyk ocenia się na 14,5 m³/s. Moc osiągalna elektrowni wynosi 910 kW. Uzyskiwana produkcja energii jako wartość przeciętna z ostatniego wielolecia wynosi 3.200 MWh rocznie. Zamierzona jest budowa nowej przepławki (przetarg we wrześniu 2013 r., termin wykonania do września 2014 r.). W odległości ok. 3,1 km na północ od elektrowni znajduje się jaz piętrzący, odcinający przepływ do Starej Drawy i kierujący wodę z Drawy na rzekę Prostynia. Ten system hydrotechniczny jest unikatowym

zabytkiem techniki.

Powyżej elektrowni, przez Drawę przerzucony stalowy most Bailey'a, konstrukcja standardowego, modułowego przenośnego mostu stalowego z czasów II wojny światowej.

Elementy wyposażenia poligonu, w tym trybuny widokowe (hetmanska, Zły Łęg, stare czołgi wykorzystywane jako cele, przeprawa wodna Zły Łęg, są elementami dziedzictwa kulturowego techniki wojskowej.

W widłach Głębokiej i Drawy istniał zamek rycerski usytuowany na cyplu niewielkiego wzniesienia, od strony wschodniej bronionego doliną rzeki Starej Drawy. Został założony przez ród Wedelów na podstawie przywileju z roku 1337, nadanego przez Ludwika, margrabiego brandenburskiego. Ze względu na niewielką przestrzeń, którą mógł zajmować, zamek był raczej strażnicą, do której dostępu broniły naturalne przeszkody terenowe. Można przypuszczać, że ten zamek nie był ukończony, a następnie został opuszczony. Obecnie pozostałością po zamku jest grodzisko stożkowe o wysokości kilku metrów, ważny regionalny zabytek archeologiczny.

Na półwyspie między jeziorami Wielkie Dębno i Małe Dębno, na pd. od Żółędowa, znajduje się trójdzielne, duże, lecz dość silnie zniszczone grodzisko. Inne grodzisko znajduje się na sosnowej wyspie wśród bagien, w pobliżu pn. końca jeziora Zły Łęg.

Na pn. od Starej Drawy, a na zach. od jez. Zły Łęg, w leśnictwie Łowicz, w oddziałach 637b, 638c, znajduje się cmentarzysko kurhanowe z okresu rzymskiego.

Wszystkie w/w stanowiska archeologiczne zostały wyłączone z leśnych zabiegów gospodarczych, jako tzw. "ostoje różnorodności biologicznej".

W granicach obszaru znajduje się pałac w Karwicach, zbudowany w stylu neogotyckim na początku XIX w. przez rodzinę Brockhausenów. Jest to trzykondygnacyjny budynek z dwoma ryzalitami i wieżą widokową oraz licznymi bogatymi detalami architektonicznymi. Przy pałacu jest założenie parkowe.

W oddz. 440, 453 leśnictwa Murzynka spotykane są drzewa egzotyczne - sosna żółta, cyprysik groszkowy. Nie wykazują tendencji inwazyjnych; mogą być traktowane jako lokalna ciekawostka i pamiątka dawnej kultury leśnej, a nie jako zagrożenie.

W Starej Studnicy na zboczu doliny Studnicy znajduje się czynny zimą wyciąg i stok narciarski - unikat na niżu Polski.

4.2. Jakość i znaczenie

Obszar koncentracji dużej liczby cennych siedlisk przyrodniczych, ważny szczególnie dla jezior ramienicowych, eutroficznych i dystroficznych, torfowisk, przejściowych i nakredowych, suchych wrzosowisk. Ważny także dla ochrony wydry, bobra, kumaka nizinnego, traszki grzebieniastej i ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, a także dla ochrony regionalnych zasobów lipiennika Loesela i sierpowca błyszczącego. W ostatnich latach utrwaliła się obecność żubra i wilka. Doskonale wykształcone są kompleksy torfowiskowych siedlisk przyrodniczych, dla których obszar jest ważny przynajmniej w skali regionalnej. Obszar stanowi część ważnego korytarza ekologicznego doliny Drawy.

Występujące w obszarze siedliska przyrodnicze to:

3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic Charetea (Jeziora ramienicowe)

W obszarze znaczna większość jezior – jezioro Lubie, j. Wielkie Dębno, j. Borowo Wielkie, j. Binowo, j. Łosino, j. Za Dywizją, j. Trzebuń, j. Łosino, j. Studzienickie. Jeziora charakteryzują się odczynem wody w przedziale 6,5 – 8,0, przewodnictwem elektrolitycznym nie przekraczającym 300µS, dużą przejrzystością wody, niewielkim udziałem strefy szuwarów i niewielkim udziałem makrofitów. W obszarze stwierdzono zagrożenia wynikające z silnej presji wędkarskiej i turystycznej na jeziora. Negatywnym wskaźnikiem jest niewielki udział łąk ramienicowych w dnie jezior (puste, piaszczyste, piaszczysto-żwirowate i kamieniste (J. Lubie) dna jezior, z niewielkim udziałem ramienic). Najlepszymi jeziorami ramienicowymi w obszarze są jezioro Borowo Wielkie i wschodnia część jeziora Lubie. Liczne jeziora o zróżnicowanym stopniu zachowania stawiają obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 na znaczącym miejscu pod względem znaczenia dla zachowania tego typu siedliska przyrodniczego w Polsce.

W Polsce areał tego typu siedliska jest szacowany na 260km², czyli zasoby w obszarze stanowiłyby 6,5% krajowej powierzchni. Siedlisko to jest silnie zagrożone, ze spadkowym trendem zmian powierzchni w aspekcie krótkoterminowym. Stan ochrony krajowych zasobów szacowany jako zły (U2). W obszarze stan ochrony szacowany jako niezadowolający (U1)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Zagrożenie stanowi eutrofizacja, zanieczyszczenia wód, silna presja rekreacji, zwłaszcza związanej z urbanizacją sąsiedztwa, miejscami silna presja wędkarska.

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion. W obszarze druga grupa pod względem liczebności występowania i reprezentatywności. Należy podzielić w obszarze na dwie podgrupy: 3150-1: Typowe jeziora eutroficzne, 3150-2 Starorzecza. Stan siedliska w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 jest zróżnicowany, ale generalnie dość dobry.

3150-1 Jeziora eutroficzne: W obszarze są jeziora: Małe Dębno, j.Ostrowiec, j.Wierzchnie, j.Łowickie, j.Zły Łęg, j. Mielno, j.Prostynia, j. Kleszczyniec, j.Baba, j.Trzebuńko, j.Grażyna, j.Płytkie. Jeziora charakteryzują się odczynem wody w przedziale 7,0 – 8,0 (8,2), przewodnictwem elektrolitycznym wahającym się w przedziale 350 - 450 μ S. Przejrzystość wody na poziomie powyżej 2m – często do dna zbiornika wodnego. Strefa szuwarów dobrze rozwinięta – tworzona w obszarze głównie przez szuwały trzcinowe *Phragmites australis*, pałkowe *Typhetum angustifoliae*, *Typhetum latifoliae* – szerokość strefy szuwarowej do 50m. Strefa makrofitów zanurzonych dobrze wykształcona, zdominowana przez gatunki rodzime z rodzaju rdestnica (*Potamogeton* sp.), wywłócznik kłosowy (*Myriophyllum spicatum*), rogatek (*Ceratophyllum demersum*), osoka aleosowata (*Stratiotes aloides*). Makrofity o liściach pływających licznie występują – często pokrywając do 20% tafli jezior, reprezentowane głównie przez grążela żółtego *Nuphar lutea*, z mniejszym udziałem grzywnienia białego *Nymphaea alba*, i żabiścieku pływającego *Hydrocharis morsus-ranae*. W obszarze stwierdzono zagrożenia wynikające z silnej presji wędkarskiej i turystycznej na jeziora. Najlepszymi jeziorami eutroficznymi w obszarze są jeziora Małe Dębno, j. Ostrowiec, j.Prostynia, j. Kleszczyniec i j.Grażyna. Liczne jeziora o zróżnicowanym stopniu zachowania stawiają obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 na znaczącym miejscu pod względem znaczenia dla zachowania tego typu siedliska przyrodniczego w Polsce.

3150-2 Starorzecza: W obszarze starorzecza występują głównie w dolinie rzeki Drawy na odcinku od Prostyni do ujścia rzeki do jeziora Grażyna. Starorzecza występują w strefie łączącej zabagnione szuwały turzycowe i rzekę Drawę o wartkim nurcie, głównie w krajobrazie bezleśnym. W starorzeczach występują liczne makrofity o liściach zanurzonych – głównie „drobne” rdestnice (*Potamogeton gramineus*, *P.obtusifolius*, *P.pectinatus*), makrofity o liściach pływających reprezentowane są głównie przez żabiścieka pływającego *Hydrocharis morsus-ranae* i rdest ziemnowodny *Polygonum amphibium*. W obszarze zagrożenia wynikają z zarastania w wyniku wysokiej trofii całego systemu hydrologicznego rzeki Drawy. Potencjalne zagrożenia wynikają z „propozycji” zagospodarowania doliny rzeki Drawy na odcinku Prostynia-Rościn-Drawno zawartych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Drawna (sztuczne zbiorniki wodne). Starorzecza występujące w kompleksie doliny Drawy w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 mają istotne znaczenie dla zachowania tego typu siedliska na Pomorzu Zachodnim.

Specyficznym elementem, zaliczonym roboczo do siedliska przyrodniczego 3150 są rozgałęzienia delty Drawy przed jej ujściem do jeziora Grażyna. Jest to labirynt odgałęzień rzeki płynącej wśród szuwarów, zarosłych dawne jezioro, obecnie o charakterze zbliżającym się do starorzeczy. Jest to miejsce unikatowe pod względem flory i fauny. Zagrożeniem jest penetracja bocznych, płytkich odgałęzień w wyniku nadmiernej i 'rozpraszającej się' z głównego szlaku turystyki kajakowej.

Inne drobne zbiorniki wodne zaliczone do typu siedliska 3150 reprezentowane są w obszarze nielicznie – głównie są to obiekty położone w sąsiedztwie doliny Drawy, na północ od miejscowości Prostynia. Bogate florystycznie – z dobrze rozwiniętą strefą szuwarów i strefą makrofitów, stanowią cenną ostoję bytowania bobra *Castor fiber*.

W Polsce areał tego typu siedliska nie został oszacowany, ale jest ono znacznie pospolitsze od jezior ramienicowych; zasoby w obszarze stanowią na pewno <2% krajowej powierzchni. Stan ochrony krajowych zasobów jest szacowany jako niezadowalający (U1)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). W obszarze stan ochrony szacowany jako niezadowalający (U1). Zagrożenie stanowi eutrofizacja, zanieczyszczenia wód, silna presja rekreacji, zwłaszcza związanej z urbanizacją sąsiedztwa, miejscami silna presja wędkarska, także inne zagrożenia wskazane wyżej.

3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne

W obszarze są to jeziora: Borowa Mała, j.Dębno Małe, j.Dębno Duże, j.Jodnik, j.Linie, j.Okoń Duży, j.Okoń Mały i kilka drobniejszych oczek na torfowiskach. Jeziora charakteryzują się niewielką powierzchnią, otoczone są płem mszarnym, barwa wody jest koloru ciemnego (brunatnego). Odczyn wody waha się w przedziale 4,8 – 5,5, przewodnictwo elektrolityczne w granicach 130-180 μ S (w jeziorze Borowo Małe 176 μ S). Nie stwierdzono obecności rowów melioracyjnych. Nie stwierdzono obecności obcych gatunków geograficznych. W otoczeniu jezior dystroficznych w obszarze występują torfowiska mszarne, turzycowe, na obrzeżu występują głównie: turzyca nitkowata *Carex lasiocarpa*, turzyca bagienna *Carex limosa*, przygiętka biała *Rhynchospora alba*, bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata* oraz mchy – torfowiec kończysty

Sphagnum fallax, torfowiec szpiczastolistny *Sphagnum cuspidatum*. W obszarze zagrożenia wynikają z prowadzonej w bezpośrednim sąsiedztwie jezior dystroficznych gospodarki leśnej oraz z użytkowania wędkarskiego. Jeziora dystroficzne należą do typu ekosystemów bardzo wrażliwych na presję antropogeniczną. Obecnie jeziora dystroficzne występujące w obszarze są – z nielicznymi wyjątkami (j. Okoń Duży, gdzie na brzegu stwierdzono zabudowę i punktowe zniszczenie strefy brzegowej jeziora) dobrze zachowane. Warunkiem ochrony jest zachowanie w stanie naturalnym; jeziora te nie powinny być wykorzystywane rybacko.

Jeziora dystroficzne występujące w kompleksie doliny Drawy w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 mają istotne znaczenie dla tego typu siedliska na Pomorzu Zachodnim i w Polsce. W Polsce zasoby tego typu siedliska są szacowane na 37km², a stan jest oceniany jako właściwy (FV) (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest także właściwy.

3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników

W obszarze jest to głównie rzeka Drawa, w której typowa roślinność włosienicznikowa wykształca się zwłaszcza na odcinkach: od mostu na Drawie przy szosie Mielenko-Gudowo do jeziora Lubie, na odcinku od wypływu z jeziora Lubie do mostu oraz najdłuższy odcinek rzeki Drawy od Prostyni do wpływu Drawy do jeziora Grażyna. Rzeka Drawa przyjmuje charakter „włosienicznikowej” głównie przepływając przez tereny nieleśne (w otoczeniu rzeki dominują szuwały turzycowe, wilgotne łąki), w miejscach o szerokim korycie, żwirowato-piaszczystym dnie i charakteryzującym się znacznym przepływem. Gatunkami dominującymi w rzekach włosienicznikowych w obszarze są: włosienicznik wodny *Ranunculus aquatilis*, włosienicznik skąpopręcikowy *Ranunculus trichophyllum*, gatunki z rodzaju rzęśl *Callitriche* ssp, rdestnica nawodna *Potamogeton nodosus*, i mch zdojek *Fontinalis antipyretica*.

W obszarze zagrożenia wynikają z zanieczyszczenia i eutrofizacji wód Drawy. Potencjalne zagrożenia mogą być także wynikiem intensywnej turystyki kajakowej na rzece Drawie. Potencjalne zagrożenia wynikają z „propozycji” zagospodarowania doliny rzeki Drawy na odcinku Prostynia-Rościn-Drawno w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Drawna (sztuczne zbiorniki wodne).

Włosienicznikowa rzeka Drawa o zróżnicowanym stopniu zachowania stawia obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 na znaczącym miejscu dla zachowania tego typu siedliska przyrodniczego w Polsce. W Polsce areał tego typu siedliska nie został oszacowany. Stan krajowych zasobów jest oceniany jako właściwy (FV) (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest także właściwy.

4030 Suche wrzosowiska (Pohlio-Callunion)

W obszarze suche wrzosowiska występują w na rozległych (ponad 100ha) partiach Polany Dzikiej, przy Drodze Mieleńskiej oraz na Polanie Hetmańskiej. Najlepiej zachowane i wykształcone suche wrzosowiska występują na Polanie Dzikiej. Siedlisko - a zwłaszcza jego występowanie w wielkoobszarowej formie - jest związane z użytkowaniem poligonu wojskowego. W Polsce wielkoobszarowe wrzosowiska istnieją tylko na czynnych lub byłych poligonach wojskowych. Działalność poligonu, powodująca okresowe niszczenie wkraczającej roślinności drzewiastej, sprzyja zachowaniu wrzosowisk.

Suche wrzosowiska w obszarze występują w postaci z dominacją wrzosu zwyczajnego *Callauna vulgaris*, z niewielkim udziałem traw – śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, gatunki w rodzaju kostrzewa *Festuca* ssp. z licznymi gatunkami „ciepłolubnymi, napiaskowymi” – jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*, jasioniec *Jasione montana* oraz gatunkami z rodzaju *Cladonia*. Suche wrzosowiska w obszarze reprezentowane są głównie przez podtypy: typowy *Pohlio-Callunetum typicum* oraz ciepłolubny, murawowy *Pohlio-Callunetum caldonietosum*.

Stanowiska suchych wrzosowisk- Polana Hetmańska i przy Drodze Mieleńskiej są w gorszym stopniu zachowania – obserwowane jest tu wkraczanie gatunków drzewiastych – głównie sosny *Pinus sylvestris* i brzozy brodawkowatej *Betula pendula*. Suche wrzosowiska występujące w obszarze cechują się zróżnicowanym stopniem zachowania, ale stawiają obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 na znaczącym miejscu dla zachowania tego typu siedliska przyrodniczego w Polsce.

W Polsce zasoby tego typu siedliska są szacowane na 200 km², a stan jest oceniany jako niezadowolający (U1), głównie ze względu na zagrożenie zarastaniem (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest także niezadowolający, z powodu zarastania oraz ekspansji traw.

6430 Ziołorośla nadrzeczne

W obszarze siedlisko reprezentowane na niewielkich powierzchniach, zajmując pojedyncze izolowane stanowiska. Siedlisko ziołorośli nadrzecznych związane jest głównie z doliną rzeki Drawy i stwierdzone

zostało na dwóch stanowiskach: w okolicy Mielenka (przy moście na Drawie, szosa Mielenko-Gudowa) oraz w okolicach Rościna. Stanowisko w okolicach Mielenka reprezentowane jest przez okrajkowe zbiorowisko welonowe tworzone przez zespół kielisznika zaroślowego i dzięgla litwora nadrzecznego *Calystegio-Angelicetum archangeliceae litoralis*. Stanowiska w okolicach Rościna reprezentowane jest natomiast przez okrajkowe ziólorośla tworzone przez zespoły pokrzywy i kielisznika zaroślowego *Urtico-Calystegietum sepium* i przez zespół kielisznika zaroślowego i sadzca konopiastego *Calystegio-Eupatorietum*.

Siedlisko rozwija się na krawędziach szerokich dolin, znajdujących się w obszarach bezleśnych. Fizjonomię siedliska wyznacza w obszarze liczebne występowanie kielisznika zaroślowego *Calystegia sepium*. Siedlisko w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 nie ma kluczowego znaczenia dla krajowych zasobów, ale stanowi lokalnie cenny element różnorodności biologicznej.

W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 30 km², a stan jest oceniany jako niezadowalający (U1), (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze wydaje się właściwy (FV).

6510 Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W obszarze siedlisko jest reprezentowane na niewielkiej powierzchni – głównie skupiają się w rejonie Starej Studnicy. Różnorodność florystyczna jest tu umiarkowana, struktura występowania wyraźnie skupiskowa.

Łąki są skutecznie utrzymywane przez koszenie i takie powinno pozostać podejście w obszarze do siedliska. Siedlisko w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 nie ma kluczowego znaczenia dla krajowych zasobów, ale stanowi lokalnie cenny element różnorodności biologicznej.

W Polsce w regionie kontynentalnym jest to siedlisko pospolite - zasoby tego typu siedliska są szacowane na 6650 km², a stan jest oceniany jako niezadowalający (U1), (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest także niezadowalający.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska, z roślinnością z klasy *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*

W obszarze torfowiska przejściowe występują głównie w otoczeniu jeziora Okoń Duży, w otoczeniu jeziora Okoń Mały, Okoń Maleńki, Torfowisko „Kicz” (oddz. Drawsko 474), na Polanie Dzikiej (Dzicza 2), nad jeziorem Baba, w otoczeniu j. Mchowisko, w otoczeniu jeziora Borowa Mała, nad jez. Linie oraz na północ od Drawna i na północ od Prostyni, torfowisko w otoczeniu jeziora Dębno Duże. Najlepszymi torfowiskami są: torfowiska w otoczeniu jezior Okoń Duży, Okoń Mały i Okon Maleńki oraz torfowisko na Polanie Dzikiej 2. Stan torfowisk przejściowych w obszarze jest zróżnicowany, od zachowanych w stanie właściwym, z dobrze wykształconą warstwą mszystą tworzoną przez liczne gatunki z rodzaju torfowiec *Sphagnum* spp., przez torfowiska słabo lub/i nieznacznie zniekształcone (w wyniku wcześniejszego użytkowania, bądź eutrofizacji – co przejawia się zaburzoną strukturą gatunkową mszaków) np. torfowisko nad j. Baba po torfowiska silnie zarastające, zniekształcone, np. torfowisko na północ od Prostyni (oddział 861/893 N-ctwo Drawsko). W obszarze potencjalne zagrożenia wynikają z prowadzonej w bezpośrednim sąsiedztwie jezior dystroficznych gospodarki leśnej. Torfowiska przejściowe należą do typu ekosystemów bardzo wrażliwych na presję antropogeniczną i wszelkie wahania poziomu wód.

Obecnie torfowiska przejściowe znajdujące się w obszarze są – z nielicznymi wyjątkami dobrze zachowane, chociaż zajmujące niewielkie powierzchnie i występują na rozproszonych, izolowanych stanowiskach występujące w kompleksie doliny Drawy w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 mają istotne znaczenie dla tego typu siedliska na Pomorzu Zachodnim i w Polsce.

Polsce zasoby tego typu siedliska są szacowane na 200 km², a stan jest oceniany jako niezadowalający (U1)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze wydaje się właściwy.

7210 Torfowiska nakredowe

W obszarze torfowiska nakredowe występują na dwóch stanowiskach – w dolinie Mnicy i na torfowisku Drawsko 492. Torfowiska znajdują się na głębokich (do 700 cm) pokładach gytii wapiennej (pH 10,4), zasilane przez wody gruntowe i z niewielkim udziałem wód podziemnych. W roślinności dominują kłoc wiechowata *Cladium mariscus* (torfowisko Mnica) i sit tępokwiatowy *Juncus subnodulosus* (torfowisko Drawsko 492). Nie stwierdzono występowania gatunków ekspansywnych. Stanowiska – dolina Mnicy i 492 są miejscem występowania lipiennika Loesela (*Liparis Loesella*) oraz bogatej flory mszaków (*Drepanocladus vernicosus*, *Drepanocladus intermedius*, itd.). Obydwa obiekty należy zaplanować do ochrony rezerwatowej. Siedlisko jest we właściwym stanie ochrony, co potwierdza też prowadzony od 2011 roku monitoring uwodnienia za pomocą automatycznych rejestratorów.

Obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 ma kluczowe i zasadnicze znaczenie dla ochrony tego

siedliska, stawiając obszar na znaczącym miejscu dla zachowania tego typu siedliska przyrodniczego. W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 11 km², a stan jest oceniany jako niezadowalający (U1) (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze wydaje się właściwy (FV).

7230 Górskie i nizinne torfowiska o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

W obszarze mechowiska stwierdzone zostały na nielicznych, rozproszonych i niewielkich powierzchniowo stanowiskach – w oddziale 715m i 493 h (Nadleśnictwo Drawsko) oraz na terenie N-ctwo Drawno (na N od Drawna) oraz na niewielkich powierzchniach w obrębie torfowisk – w dolinie Mnicy i 492. Rozleglejsze powierzchnie tego typu siedliska, podawane we wcześniejszych materiałach, to w rzeczywistości łąki wilgotne typu *Calthion*, niekiedy zarastające ziołoroślami, o nikłych tylko śladach zasilania soligenicznego.

Torfowiska znajdujące się na terenie N-ctwa Drawsko (715, 493) są silnie zagrożone, w wyniku melioracji odwadniających, zakwaszenia (obecność torfowców *Sphagnum* spp.). Stan siedliska w obszarze zdaje się być bardzo niepewny, zły (U2). Siedlisko w obszarze PLH320023 Jezioro Lubie i Dolina Drawy nie ma istotnego znaczenia dla tego typu siedliska na Pomorzu Zachodnim i w Polsce. Siedlisko w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 nie ma kluczowego znaczenia dla krajowych zasobów, ale stanowi lokalnie cenny element różnorodności biologicznej.

W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 1272 km², a stan jest oceniany jako niezadowalający (U1), (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.).

9110 Kwaśne buczyny niżowe (*Luzulo pilosae*-Fagetum)

W obszarze siedlisko – kwaśne buczyny niżowe rozwinęło się na nielicznych, niewielkich powierzchniowo i znacznie rozproszonych stanowiskach. Stanowiska w obszarze zlokalizowano – w otoczeniu wschodniego brzegu jeziora Dębno Wielkie (Drawsko 745, 746), nad jeziorem Borowo Wielkie (Drawsko 846) oraz nad jeziorem Studnickim. Kwaśne buczyny w obszarze charakteryzują się dużym udziałem sosny *Pinus sylvestris* w drzewostanie, niewielkim udziałem martwego drewna, niewielkim udziałem odnowienia naturalnego ale dobrym rozwojem warstwy mszystej, brakiem gatunków ekologicznie i geograficznie obcych w runie. Stan płatów kwaśnych buczyn w obszarze został oceniony jako niezadowalający (U1), głównie z powodu braku zasobów martwego drewna i udziału sosny *Pinus sylvestris* w drzewostanie. Siedlisko w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 nie ma kluczowego znaczenia dla krajowych zasobów, ale stanowi lokalnie cenny element różnorodności biologicznej.

W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 1272 km², a stan jest oceniany jako niezadowalający (U1), głównie ze względu na powszechne uproszczenia i zniekształcenia struktury w wyniku gospodarki leśnej, w tym deficyt martwego drewna (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest również niezadowalający (U1), z tych samych przyczyn.

9130 Żyzne buczyny niżowe (*Galio odorati*-Fagetum)

W obszarze siedlisko – żyzne buczyny niżowe występuje w zróżnicowanych odmianach troficznych, w odmianie typowej oraz w odmianie ubogiej (*Deschampsio*-Fagetum). Znaczne powierzchnie żyznych buczyn w obszarze skupiają się w rejonie Żołędowa, w leśnictwie Murzynka (N-ctwo Drawsko), w rejonie Karwic, w rejonie Prostyni i Starej Drawy, jeziora Kleszczyniec oraz w otoczeniu jezior Dębno Małe i Dębno Wielkie. Najważniejsze zagrożenia wynikają z prowadzonej gospodarki leśnej, niewielkiej ilości martwego drewna, dużego udziału gatunków ekologicznie obcych – drzewostany bukowo-sosnowego, głównie sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*, uproszczonych struktur wiekowych i przestrzennych. Najlepiej zachowane żyzne buczyny w rejonie skupiają się w rejonie Żołędowa (stanowiska Żołędowo I, Żołędowo II). Stan płatów żyznych buczyn w obszarze został oceniony jako niezadowalający (U1). Liczne żyzne buczyny występujące w obszarze charakteryzują się zróżnicowanym stopniem zachowania i stawiają obszar Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 na znaczącym miejscu dla zachowania tego typu siedliska przyrodniczego w skali Pomorza Zachodniego i Polski.

W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 1400 km², a stan jest oceniany jako niezadowalający (U1), głównie ze względu na powszechne uproszczenia i zniekształcenia struktury w wyniku gospodarki leśnej, w tym deficyt martwego drewna (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest również niezadowalający (U1), z tych samych przyczyn.

9160 Grąd subatlantycki (*Stellario*-*Carpinetum*)

W obszarze występuje na nielicznych stanowiskach. Stanowiska grądów stwierdzono głównie w rejonie jeziora Prostynia, w bliskim sąsiedztwie miejscowości Prostynia (N-ctwo Drawno) oraz w otoczeniu jeziora

Studnickiego. Grądy w obszarze charakteryzują się niewielką ilością martwego drewna oraz stosunkowo młodą i wyrównaną strukturą wiekową. Najważniejsze zagrożenia wynikają z prowadzonej gospodarki leśnej, niewielkiej ilości martwego drewna, dużego udziału gatunków ekologicznie obcych – drzewostany bukowo-sosnowego, głównie sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*, uproszczonych struktur wiekowych i przestrzennych. Stan płatów żyznych buczyn w obszarze został oceniony jako niezadowolający (U1/U2). Siedlisko w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 nie ma kluczowego znaczenia dla krajowych zasobów, ale stanowi lokalnie cenny element różnorodności biologicznej.

W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 660 km², a stan jest oceniany jako niezadowolający (U1), głównie ze względu na powszechne uproszczenia i zniekształcenia struktury w wyniku gospodarki leśnej, w tym deficyt martwego drewna (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest również niezadowolający (U1), z tych samych przyczyn.

9190 Kwaśne dąbrowy i lasy dębowo-bukowe

W obszarze siedlisko – kwaśne dąbrowy w obszarze występuje na nielicznych, niewielkich powierzchniowo, ale stosunkowo dobrze wykształconych stanowiskach. Stanowiska kwaśnych dąbrów stwierdzono na izolowanych stanowiskach w rejonie Prostyni (N-ctwo Drawno) oraz w lasach Nadleśnictwo Mirosławiec. Najważniejsze zagrożenia wynikają z prowadzonej gospodarki leśnej, niewielkiej ilości martwego drewna, uproszczonych struktur wiekowych i przestrzennych. Stan płatów kwaśnych dąbrów w obszarze został oceniony jako niezadowolający (U1). Siedlisko w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 nie ma kluczowego znaczenia dla krajowych zasobów, ale stanowi lokalnie cenny element różnorodności biologicznej.

W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 880 km², a stan jest oceniany jako zły (U2), głównie ze względu na bardzo powszechne i głębokie uproszczenia i zniekształcenia struktury w wyniku gospodarki leśnej, w tym deficyt martwego drewna (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest niezadowolający (U1), z podobnych przyczyn.

91D0 Bory i brzeziny bagiennie

W obszarze siedlisko występuje na nielicznych stanowiskach, zajmujących niewielkie powierzchnie – stwierdzono koncentrację borów bagiennych w oddziałach 476,478, 663 (N-ctwo Drawsko), w otoczeniu jeziora Mchowisko, w otoczeniu jeziora Baba i in. Bory bagiennie charakteryzują się stosunkowo młodym wiekiem, niewielką powierzchnią płatów oraz zaburzoną strukturą przestrzenną. Nie stwierdzono objawów powierzchniowego przesuszenia borów bagiennych. Najważniejsze zagrożenia wynikają z przesuszenia. Obecnie siedlisko jest praktycznie wyłączone z gospodarki leśnej, która stanowiła dla niego zagrożenie w przeszłości (powodując uproszczenie struktur wiekowych i przestrzennych, a także wiążąc się z próbami odwadniania).

Stan płatów borów bagiennych w obszarze został oceniony jako niezadowolający (U1). Siedlisko w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 nie ma kluczowego znaczenia dla krajowych zasobów, ale stanowi lokalnie cenny element różnorodności biologicznej.

W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 745 km², a stan jest oceniany jako niezadowolający (U1), głównie ze względu na powszechne przesuszenie (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze wydaje się właściwy (FV).

91E0 Lasy łąkowe

Łąkowe lasy olszowe w obszarze stwierdzono licznie w dolinach rzek oraz w otoczeniu jezior. Bardzo często lasy łąkowe charakteryzują się gęszą połąkową (np. łąg nad jeziorem Wielkie Dębno), co przejawia się dużym udziałem gatunków łąkowych (turzyce np. *Carex acutiformis* itp.). Lasy łąkowe w obszarze charakteryzują się niewielką ilością martwego drewna oraz stosunkowo młodą i wyrównaną strukturą wiekową. Najważniejsze zagrożenia wynikają z prowadzonej gospodarki leśnej, niewielkiej ilości martwego drewna, dużego udziału gatunków ekologicznie obcych – Stan lasów łąkowych w obszarze został oceniony jako niezadowolający (U1/U2). Siedlisko w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 nie ma kluczowego znaczenia dla krajowych zasobów, ale stanowi lokalnie cenny element różnorodności biologicznej.

W Polsce w regionie kontynentalnym zasoby tego typu siedliska są szacowane na 1500 km², a stan jest oceniany jako zły (U2), głównie ze względu na powszechne zniekształcenia warunków wodnych, silną neofityzację, częste uproszczenia i zniekształcenia struktury w wyniku gospodarki leśnej, w tym juvenilny charakter wielu płatów, deficyt martwego drewna (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan siedliska w obszarze jest niezadowolający (U1), z podobnych przyczyn.

6410 - Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) - ocena reprezentatywności D

Pomimo poszukiwań w trakcie wykonywania Planu Zadań Ochronnych (2012-2013), nie znaleziono siedliska w obszarze, ani też miejsc, gdzie mogłoby dawniej występować. Przepuszczalnie Autorom wpisu do SDF chodziło tu o – dość pospolite w obszarze – wilgotne łąki ze związku *Calthion*, tj. zastosowali szerszą, niż obecnie przyjmowana, interpretację siedliska. Wg wiedzy autorów Planu Zadań Ochronnych opartej na 20-letnim doświadczeniu terenowym, łąki trzęślicowe są w Puszczy Drawskiej generalnie bardzo rzadkie i zwykle nie wykształcone typowo. Prawdopodobieństwo występowania siedliska w obszarze jest więc bardzo małe. Ujęcie siedliska jako przedmiot ochrony w SDF obszaru było najprawdopodobniej pierwotnym błędem naukowym.

W poprzednich wersjach SDF wykazywane były siedliska przyrodnicze: 3270 Zalewane muliste brzegi rzek, 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion* 91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) – w 2019 Komisja Europejska zaakceptowała usunięcie ich z listy przedmiotów ochrony w obszarze.

Występujące w obszarze gatunki roślin to:

Lipiennik Loesela *Liparis loeselii* (L.) L.C. Rich

W obszarze w 2013 r. potwierdzony został na trzech znanych już dawniej stanowiskach – torfowisko w dolinie Mnicy, torfowisko 492, torfowisko Dzicza 1. Stanowiska lipiennika Loesela znajdują się na mechowisku (7230) położonym w obrębie torfowiska nakredowego 7210 i (Mnica, 492) oraz na torfowisku przejściowym (Dzicza 1). Stan populacji gatunku najlepiej zachowany jest na stanowisku w dolinie Mnicy. W dolinie Mnicy występuje w zespole ponikła skąpokwiatowego *Eleocharitetum quinqueflorae*. Liczebność populacji waha się w przedziale od 12 do 20 osobników kwitnących. Na torfowisku 492 lipiennik Loesela występuje w zespole *Caricetum panicaeo-lepidocarpae*. Liczebność populacji na tym stanowisku oscyluje w granicach 10 osobników generatywnych. Najślabsza populacja lipiennika została stwierdzona na torfowisku Dzicza 1, gdzie liczebność populacji to zaledwie kilka osobników. Stan populacji w obszarze należy ocenić jako dobry FV.

Dwa dodatkowe stanowiska lipiennika podaje inwentaryzacja Lasów Państwowych z 2007 r. Jest to torfowisko nad jeziorem Diable (w 2013 r. nie było kontrolowane; stanowisko należy więc uznawać za aktualne i istniejące) oraz torfowisko nad jeziorem Baba (w latach 2011, 2012 i 2013 przeszukane, bez uzyskania potwierdzenia występowania gatunku).

Populacja lipiennika Loesela w obszarze PLH320023 Jezioro Lubie i Dolina Drawy jest znaczące dla zachowania tego gatunku w skali Pomorza Zachodniego i Polski.

Polska populacja gatunku jest szacowana na 40 tys. osobników. Stan ochrony polskich zasobów jest oceniany jako niezadowolający (U1)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.)..

Hamatocaulis vernicosus (Mitt.) Hedenäs (= *Drepanocladus vernicosus*) – Haczykowiec błyszczący (=6216, *Hamatocaulis vernicosus*)

W obszarze w 2013 r. potwierdzono występowanie gatunku na dwóch znanych już dawniej stanowiskach – torfowisko w dolinie Mnicy, oraz torfowisko w oddz. 492 Nadleśnictwa Drawsko. Stanowiska gatunku znajdują się na mechowiskach (siedlisko przyrodnicze 7230), występujących w kompleksie z torfowiskiem nakredowym 7210. Stan populacji gatunku najlepiej zachowany jest na stanowisku w dolinie Mnicy, gdzie występuje w zespole ponikła skąpokwiatowego *Eleocharitetum quinqueflorae*. Liczebność populacji jest znaczna. Na torfowisku w oddz. 492 gatunek występuje w zespole *Caricetum panicaeo-lepidocarpae*. Stan populacji w obszarze należy ocenić jako dobry FV. Stanowisko gatunku – *Hamatocaulis vernicosus* w obszarze Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 jest znaczące dla zachowania tego gatunku w skali Pomorza Zachodniego i Polski.

Polska populacja gatunku jest szacowana na 60-70 m2. Stan ochrony polskich zasobów jest oceniany jako niezadowolający (U1)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.).

Występujące w obszarze gatunki zwierząt to:

Bóbr *Castor fiber*

Pospolity w Polsce gatunek z zał. II dyrektywy siedliskowej, przedmiot ochrony obszaru, ujęty w SDF obszaru

z oceną B. Największy gryzoń w faunie Polski, aktywnie przekształcający swoje środowisko przez budowę tam, powodujących lokalne zalewanie terenów, także ścinanie i ogrzanie drzew. Liczebność w obszarze szacowana na 5-10 rodzin, pozostaje stabilna lub wykazuje trend wzrostowy. Bobry w obszarze żyją zarówno w norach jak i żeremiach; śladami ich obecności są żery na drzewach, tamy oraz zimowe magazyny pokarmu, zlokalizowane z reguły w pobliżu nor/żeremi. Ze względu na charakter obszaru, szkody od bobrów są względnie mało dotkliwe.

Polska populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego szacowana jest na 35-40 tys. osobników, wykazuje trend wzrostowy, a jej stan jest oceniany jako właściwy (FV)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Także w obszarze gatunek jest nie zagrożony i znajduje się we właściwym stanie ochrony.

Wydra *Lutra lutra*

Przedmiot ochrony obszaru ujęty w SDF z oceną ogólną B. Jest ssakiem drapieżnym z rodziny łośnicowatych (Mustelidae), ściśle związanym ze środowiskiem wodnym, przystosowanym do ziemnowodnego trybu życia. W Polsce obecna na terenie całego kraju. W granicach swego rozległego zasięgu zasiedla różnorodne środowiska nadwodne: brzegi rzek, jezior i strumieni, a także wybrzeże morskie. W Europie, w drugiej połowie XX w., wydry były poważnie zagrożone z powodu zanieczyszczenia wód i degradacji środowiska naturalnego. Niezależnie od tego, że europejska sytuacja wydry obecnie znacznie się poprawiła, w wielu krajach (m.in. w Danii, Holandii, Belgii, Szwajcarii) gatunek ten wciąż występuje bardzo nielicznie i jest zagrożony wyginięciem. Polska należy do krajów, w których populacja wydry jest obecnie niezagrożona. Po okresie zagrożenia, w latach 90-tych XXw. gatunek zrekolonizował teren całego kraju. Wydra zamieszkuje praktycznie wszystkie cieki (naturalne i uregulowane rzeki, strumienie, kanały melioracyjne, jeziora, zbiorniki wodne, stawy hodowlane. Obecność gatunku jest widoczna po pozostawionych śladach: tropach, odchodach pozostawianych na eksponowanych kamieniach, śladach żerowania (charakterystyczne pozostałości ryb lub małży).

Polska populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego szacowana jest na 12-20 tys. osobników, wykazuje trend wzrostowy, a jej stan jest oceniany jako właściwy (FV)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Także w obszarze gatunek jest nie zagrożony i znajduje się we właściwym stanie ochrony.

Praktycznie wszystkie akweny obszaru wchodzi w skład areałów osobniczych żyjących w obszarze wydr.

Żubr *Bison bonasus*

Przedmiot ochrony obszaru z oceną liczebności B.

Stado żubrów na poligonie drawskim powstało w wyniku samorzutnego wyboru tego terenu przez żubry (początkowo 16 osobników), które zostały w 2008 r. wsiedlone na Pojezierzu Ińskim, ale po 9 miesiącach przemieściły się na poligon, gdzie do dzisiaj pozostają. Liczebność stada wzrosła naturalnie do 53 szt. (dane z października 2013: 42 dorosłe osobniki 11 cieląt). Stado to stanowi blisko połowę populacji zachodniopomorskiej (110 dorosłych osobników) i ok. 5% wolno żyjącej populacji krajowej (1041 osobników).

Stan krajowych zasobów jest oceniany jako niezadowolający (U1), ze względu na izolację poszczególnych populacji i zubożoną pulę genetyczną, stwarzającą ryzyko dla skutecznej ochrony (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Stan lokalnej populacji w obszarze jest właściwy (FV).

Wilk *Canis lupus*

Na poligonie Drawskim utrzymuje się stale i rozmnaża się wataha 5-6 wilków. Duży drapieżnik, zasiedlający głównie północno-wschodnią, wschodnią i południową, część Polski, ale od lat 90-tych XXw. kolonizujący także Polskę zachodnią. W Polsce zachodniej występowanie ma charakter rozproszony: pojedyncze watahy są obecne w dużych kompleksach leśnych. Wataha z poligonu drawskiego należy do najdłuższej się utrzymujących. W zachodniej Polsce wilki żerują jak dotąd prawie wyłącznie na zwierzynie leśnej, prawie nie powodując szkód w zwierzętach gospodarskich, co jest problemem w Polsce wschodniej i w Karpatach. Z punktu widzenia europejskiej strategii ochrony przyrody, celem jest odbudowa zasięgu wilka w Europie. Polsce w tym procesie przypada rola "źródła", co musi być brane pod uwagę przy zarządzaniu populacją wilka. Subpopulacja zachodniej Polski i wschodnich Niemiec jest z jednej strony wynikiem zachodzącego procesu odbudowy zasięgu, z drugiej strony jest kluczowa dla kontynuacji tej odbudowy dalej w kierunku zachodnim.

Populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego w Polsce jest szacowana na 450-650 osobników, a jej stan ochrony jest oceniany jako niezadowolający (U1) ze względu na nie osiągnięte wysycenie dogodnych siedlisk i istniejące, dość poważne zagrożenia. Wilki są wrażliwe na fragmentację krajobrazu i powszechną obecność ludzką, odludne tereny poligonu drawskiego sprzyjają ich utrzymywaniu się. Stan ochrony w

obszarze oceniamy jako właściwy, choć zagrożeniem może być niepokojenie, np. przez organizowane w obszarze rajdy samochodów terenowych.

Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

Przedmiot ochrony obszaru, ujęty w SDF z oceną ogólną B. Jest największą krajową traszką, osiągającą 15 cm długości. W porównaniu do innych traszek preferuje jako miejsca rozrodu zbiorniki zdecydowanie większe i głębsze niż pozostałe gatunki traszek, preferuje również zbiorniki o dobrze rozwiniętej roślinności wodnej. Dorosłe osobniki często pozostają w zbiornikach na długo po zakończeniu lęgów. Występuje na obszarze całego kraju wspólnie z innymi gatunkami traszek. Rozradza się w niewielkich zbiornikach wodnych różnych typów. Znaczenie dla ochrony ma także stabilność otoczenia zbiornika w promieniu ok. 1,3 km. Populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego w Polsce nie jest możliwa do oszacowania, pospolitość gatunku w Polsce szacuje się na ok. 30% pól siatki 10x10km. Stan ochrony szacowany jako niezadowolający (U1), ze względu na powszechne w krajobrazie Polski procesy zaniku drobnych zbiorników wodnych, wymaganych do rozrodu, a także przekształcenia (w tym urbanizację) ich otoczenia (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). W obszarze stan populacji wydaje się właściwy.

Kumak nizinny *Bombina bombina*

Przedmiot ochrony obszaru, ujęty w SDF z oceną ogólną B. Płaz bezogonowy, związany w całym cyklu życiowym ze środowiskiem wodnym. Znaczenie dla ochrony ma jednak także stabilność otoczenia zbiornika w promieniu ok. 1 km.

Populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego w Polsce nie jest możliwa do oszacowania, pospolitość gatunku w Polsce szacuje się na ok. 30% pól siatki 10x10km. Gatunek jest szeroko rozmieszczony (i to szerzej niż jeszcze niedawno przypuszczano), a lokalnie nadal liczny i niezagrożony. Kumak nizinny zajmuje różnego typu zbiorniki, jednak najchętniej rozmnaża się w stałych ale płytkich i dobrze nagrzanych zbiornikach z dużą ilością roślinności. W Polsce występuje w starorzeczach, stawach hodowlanych, nierzadko w mniejszych wyrobiskach piasku a nawet na rozlewiskach popowodziowych. Z drugiej strony jednak w niektórych rejonach kraju udokumentowano negatywne trendy liczby stanowisk i liczebności populacji. Stan ochrony szacowany jako niezadowolający (U1), ze względu na powszechne w krajobrazie Polski procesy zaniku drobnych zbiorników wodnych, wymaganych do rozrodu, a także przekształcenia (w tym urbanizację) ich otoczenia (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). W obszarze stan populacji wydaje się właściwy.

Minóg strumieniowy *Lampetra planei*

Zarówno dorosły osobnik, jak i jego forma larwalna, ma wydłużony, robakowaty kształt ciała. Otwór gębowy dorosłych minogów zaopatrzony jest w przyssawki. Larwy natomiast mają przyssawkę niewykształconą, a oczy ukryte pod skórą. Długość przeobrażonych osobników wynosi od 12 do 18 cm. Larwy żyją zagrzebane w podłożu, w odcinkach cieków o piaszczystym dnie z dużą ilością osadów organicznych. Po 3–6 latach przechodzą metamorfozę, która kończy się przed tarłem. Tarło trwa od końca kwietnia do połowy maja w żwirowych odcinkach z szybko płynącą wodą. Osobniki dorosłe nie pobierają pokarmu i w ciągu 2 – 3 tygodni po tarle wszystkie osobniki giną. Larwy żywią się detrytusem, szczątkami roślin oraz glonami. Typowym miejscem występowania minoga strumieniowego są rzeki i strumienie z silnym prądem i żwirowato-piaszczystym dnem, do życia larw potrzebne są także odsypy i namuliska. Wymaga wody dobrze natlenionej i czystej. Minóg strumieniowy jest gatunkiem podejmującym w ograniczonym zakresie wędrówki na tarliska.

W Polsce minóg strumieniowy jest jeszcze względnie często spotykany, jest najpospolitszym z polskich minogów. Populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego w Polsce jest szacowana na 0,5-1 mln osobników,. Stan ochrony oceniony został jako niezadowolający (U1), przede wszystkim ze względu na powszechne zanieczyszczenia wód, przekształcenia hydromorfologiczne i przerwanie ciągłości ekologicznej rzek (raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). W obszarze podawany dotąd z Brzeźnickiej Węgorzy i Starej Drawy. Stan populacji nieznan (zbyt mało danych, w tym brak danych ilościowych), ale stan siedliska wydaje się właściwy.

Różanka *Rhodeus sericeus amarus* (=5339, *Rhodeus amarus*)

Przedmiot ochrony obszaru, podany w SDF z oceną ogólną C. Niewielka ryba; dorosłe osobniki osiągają najwyżej 9 cm długości. Występowanie różanki związane jest z obecnością dużych małży – szczeżui i skójek. Wyjątkowa rola małży w biologii różanki wynika z tego, że jest ona gatunkiem ostrakofilnym, wykorzystującym małże jako miejsce rozwoju jaj i larw. Tarło różanki odbywa się od kwietnia do lipca. U

samic brodawka moczopłciowa wydłuża się w pokładelko, przez które jaja zostają wprowadzone do jamy skrzelowej małża. Zapłodnienie i rozwój jaj odbywa się w jamie skrzelowej małży. Różanki odżywiają się glonami i drobnymi bezkręgowcami. Różanka uznawana jest za jeden z najbardziej wyspecjalizowanych gatunków o wąskim zakresie tolerancji na zmiany siedliska. Najbardziej zagrożone są populacje w ciekach mniejszych.

Populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego w Polsce jest szacowana na ok 100 tys. osobników i wykazuje trend wzrostowy. Stan ochrony oceniono jako właściwy (FV)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). W obszarze podawana dotąd z Drawy na odcinku Prostynia-Drawno. Brak jest wystarczających danych o gatunku (XX), choć generalnie w zlewni Drawy różanka jest pospolita i niezagrożona, dlatego przez analogię można przypuszczać, że stan w obszarze także jest właściwy.

Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*

Przedmiot ochrony obszaru, podany w SDF z oceną ogólną C. Mała ryba prowadząca przydenny tryb życia. W odróżnieniu od bardzo podobnego głowacza przęgopłetwego *C. poecilopus*, płetwy brzuszne i odbytowa są u głowacza białopłetwego bez prążków. Maksymalna osiągnięta przez ten gatunek długość to 17 cm. Tarło odbywa się w marcu i kwietniu. Jaja składane są pod kamieniami w prostym gnieździe budowanym na żwirowo-kamienistym dnie. Samiec opiekuje się ikrą oraz wylęgiem. Pokarmem są głównie larwy muchówek, chrzączek i jętek. Głowacz białopłetwy żyje w środkowym biegu podgórskich rzek. Występuje także w nizinnych potokach z dobrze natlenioną wodą. Wybiera kamienisto-żwirowe fragmenty dna o małej głębokości. Wrażliwy na brak ciągłości ekologicznej; nawet progi o wysokości ok. 20 cm mogą być dla niego przeszkodą, powodując izolację populacji. Prowadzi przydenny, skryty i mało aktywny tryb życia, większość czasu spędzając ukryty między kamieniami. Najwyższą aktywność wykazuje o zmierzchu i brzasku. Strategią odżywiania się jest oszukiwanie i polowanie na aktywnie poruszające się lub dryfujące bezkręgowce makrozoobentosowe, zwłaszcza larw owadów wodnych i kielże. W okresie tarła zwiększa swoją aktywność poszukując miejsc na założenie gniazd; nie odbywa jednak typowych wędrówek tarłowych, rozmnażając się w pobliżu swoich żerowisk i refugium spoczynkowych. Może być pokarmem pstrąga, dlatego zbyt silne zarybienie pstrągiem mogą stanowić dla niego zagrożenie.

Populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego w Polsce jest szacowana na ok 100-500 tys. osobników i wydaje się stabilna, choć gatunkowi mogą szkodzić przekształcenia hydromorfologiczne rzek i prace utrzymaniowe w rzekach; stan ochrony w kraju oceniono jako właściwy (FV)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). W obszarze podawany z wielu rzek i strumieni: Drawy, Starej Drawy, Głębokiej, Studnicy, Brzeźnickiej Węgorzy; brak wprowadzenia danych ilościowych o populacji, ale siedliska są optymalne dla gatunku; stan ochrony wydaje się właściwy.

Koza *Cobitis taenia*

Przedmiot ochrony obszaru, na podstawie danych z operatów rybackich, w których jest podawana ze wszystkich obwodów rybackich na Drawie. Wg informacji ustnych wędkarzy, występuje na Drawie oraz na Brzeźnickiej Węgorzy. Niewielka ryba o przydennym trybie życia, zasiedlająca rzeki o dnie piaszczystym lub mulisto-piaszczystym, o słabym nurcie (wartość progowa 0,3m/s).

Populacja kontynentalnego regionu biogeograficznego w Polsce jest szacowana na ok 1-5 mln osobników i wydaje się stabilna, a gatunek jest uważany za niezagrożony. Stan ochrony w kraju oceniono jako właściwy (FV)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Brak jest wystarczających danych o gatunku (XX), choć generalnie w zlewni Drawy różanka jest pospolita i niezagrożona, dlatego przez analogię można przypuszczać, że stan w obszarze także jest właściwy.

Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Przedmiot ochrony obszaru, podany w SDF z oceną ogólną C. Motyl łąkowy. Gąsienica żyje głównie na szczawiu lancetowatym (*Rumex hydrolapathum* Huds.), ostatnio coraz częściej obserwowana jest także na innych gatunkach szczawiu, takich jak szczaw tępolistny (*Rumex obtusifolius* L.), szczaw kędzierzawy (*Rumex crispus* L.) i szczaw zwyczajny (*Rumex acetosa* L.). Nie ma wyraźnych preferencji siedliskowych. Najczęściej spotykany jest na wilgotnych łąkach jednak o jego występowaniu decydują przede wszystkim rośliny żywicielskie do których należą pospolite gatunki szczawiu. Gatunek ma jedno, a w sprzyjające sezony dwa pokolenia w roku. Motyle drugiego pokolenia są znacznie mniejsze niż pierwszego. Pojaw motyla przy jednym pokoleniu w roku trwa od końca czerwca do końca lipca. Przy dwóch pokoleniach pierwsze pojawia się od początku czerwca do początku lipca, a drugie od końca lipca do końca sierpnia. Możliwość pomyłki dla niespecjalisty z podobnym gatunkiem występującym na podobnych siedliskach – z czerwończykiem dukacikiem *Lycaena virgaureae* (L.).

Populacja w kontynentalnym regionie biogeograficznym w Polsce jest szacowana na 0,2-1 mln osobników, a stan ochrony jest oceniany jako właściwy (FV)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). uchodzi za gatunek pospolity; obecnie gatunek rozprzestrzeniony jest niemal w całym kraju. Brak informacji o kurczeniu się zasięgu jest podstawą do uznania obecnego zasięgu za stabilny. W obszarze okazał się mniej pospolity, niż początkowo przypuszczano, jednak i tu w skali obszaru nie wydaje się zagrożony.

Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Przedmiot ochrony podawany np. w wynikach inwentaryzacji leśnej w Lasach Państwowych z 2007 r. Ważka związana z różnego typu wodami stojącymi, od dystroficznych do umiarkowanie eutroficznych, w tym zajmująca małe oczka wodne, torfianki, oczka na torfowiskach niskich, jeziora dystroficzne na torfowiskach. Gatunek o istotnych walorach wskaźnikowych – wyróżnia siedliska o niskiej i umiarkowanej trofii. Gatunek dość rozpowszechniony, jego zasięg obejmuje północną, środkową oraz częściowo południową część kraju, trzon zasięgu skupia się jednak na pojezierzach północnej Polski. Wydaje się, że gatunek wycofał się z niektórych obszarów południowej a być może i środkowej Polski w II połowie XX wieku. Obecnie jednak jego zasięg zdaje się być stabilny. Szczególnie na pojezierzach północnej Polski siedliska są zachowane w dobrym stanie i gatunek nie wydaje się zagrożony.

Szacuje się, że w kontynentalnym regionie biogeograficznym w Polsce gatunek ma 1300-1800 stanowisk, a stan ochrony ocenia się jako właściwy (FV)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Również populacja w obszarze zachowała właściwy (FV) stan ochrony.

Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*

Gatunek znaleziony w ramach prac nad Planem Zadań Ochronnych (2012-2013).. Ważka zasiedlająca dość pospolicie ciekę różnej wielkości, preferująca ciekę od 10 do kilkudziesięciu m szerokości, preferująca zwłaszcza odcinki cieków o bogatej strukturalnie roślinności strefy brzegowej, np. śródleśne, unikająca tylko cieków z dnem mulistym.

Gatunek w Polsce rozpowszechniony, a lokalnie nawet pospolity. Populacja krajowa duża. Na bardzo długich odcinkach rzek ma ona charakter ciągły, nie można wydzielić odrębnych (od siebie oddalonych) stanowisk. Liczebności lokalne są duże, na co wskazują bardzo duże zagęszczenia larw/wylinek stwierdzane w wielu ciekach. Szacuje się, że populacja w kontynentalnym regionie biogeograficznym w Polsce zasiedla ok. 8000 km rzek, a jej stan ochrony jest oceniany jako właściwy (FV)(raport z art 17 dyrektywy siedliskowej - 2013 r.). Również populacja w obszarze zachowała właściwy (FV) stan ochrony.

Wg danych historycznych w obszarze występował żółw błotny *Emys orbicularis*, jednak ostatnie dane pochodzą sprzed II wojny światowej.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	A02		i
M	F02.03		i
L	F03.01		i
H	A10		i
H	B02		i
H	B02.04		i
H	E01.04		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie	Zanieczyszczenie (opcjonalnie)	Wewnętrzne / zewnętrzne

	[kod]	[kod]	[i o b]
H	G04.01		i

Poziom: H = wysoki, M = sredni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie

kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Pawlaczyk P., Dokumentacja projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023.2. Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze. Npbl. wyniki monitoringu stada żubrów na poligonie Drawskim, w tym monitoringu radiotelemetrycznego, stan na 2013 r.3. Stowarzyszenie Dla Natury Wilk. Niepublikowane wyniki monitoringu wilka na poligonie drawskim, stan na 2013 r.4. Inwentaryzacja przyrodnicza gatunków i siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Lasach Państwowych, nadleśnictwo Drawsko, 2007 r.5. Tracz M., Tracz M. Npbl. dane o walorach przyrodniczych Walory przyrodnicze poligonu drawskiego, 1995 – 2012.6. Załuski T., Iglińska A. M., Kamiński D., Puchałka R., Głubowski M., Pawenta W., Bartos M. 2006. Chronione gatunki grzybów, roślin i zwierząt Poligon CSWL Drawsko Pomorskie. W: IOS Inwentaryzacja chronionych gatunków zwierząt, roślin oraz grzybów na siedmiu poligonach wojskowych. Mscr., Warszawa. 7. Państwowy Monitoring Środowiska – monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych, baza danych (dane dla siedlisk 4030, 7140, 7150, 9110, 9130; lipiennika Loesela). Dostęp grudzień 2013.8. Piotr Grześ 2012. Budowa, funkcjonowanie i szata roślinna torfowisk nakredowych w północnej części Puszczy Drawskiej. Praca wykonana w Katedrze Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa pod kierunkiem dr J.Kujawy-Pawlaczyk9. Andrzej Bobowski 2012. Budowa, funkcjonowanie i szata roślinna torfowisk przejściowych . w północnej części Puszczy Drawskiej. Praca wykonana w Katedrze Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa pod kierunkiem dr J.Kujawy-Pawlaczyk10. Mateusz Nowicki, 2012. Budowa, funkcjonowanie i szata roślinna torfowisk przejściowych . w północnej części Puszczy Drawskiej. Praca wykonana w Katedrze Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa pod kierunkiem dr J.Kujawy-Pawlaczyk11. Operaty rybackie dla obwodów rybackich: rzeki Drawy nr 3-8, rzeki głęboka, jez. Koźlanka. RZGW w Poznaniu, 2001-2012..12. Kujawa-Pawlaczyk J., Pawlaczyk P. 2013. Raport z prac terenowych na rzecz planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023.13. Dane niepublikowane uzyskane od Zespołu Lokalnej Współpracy w ramach prac nad planem zadań ochronnych dla obszaru Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]

PL04	33.48	PL01	0.0
------	-------	------	-----

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL01	Drawieński Park Narodowy	*	0.0
PL04	Obszar Chronionego Krajobrazu D (Choszczno-Drawno)	*	8.5
PL04	Obszar Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Drawskie"	*	24.98

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
Adres:	Polska Juliusza Słowackiego 2 71-434 Szczecin
Adres e-mail:	sekretariat@szczecin.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒	Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 Link: http://bip.szczecin.rdos.gov.pl/files/obwieszczenia/21925/Zarzadzenie_RDOS_Szczecin_Dz_Urz_Woj_Zacho_1928_2014.pdf
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐	Nie	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH32002 Link: http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/#/legalact/2014/1928/

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH320023

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--